

Katedra: Katedra tělesné výchovy
Studijní program: Ekonomika a management
Studijní obor: Management sportovní

Vývoj a financování juniorského reprezentačního družstva v orientačních závodech na horských kolech

Development and financing of junior national team in mountain bike orienteering

Bakalářská práce: 12-FP-KTV-411

Autor:
Michaela MAREŠOVÁ

Podpis:

Adresa:
Rokycanova 2582
530 02, Pardubice

Vedoucí práce: Mgr. Klára Pochobradská

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
62	0	16	3	17	2

V Liberci dne: 26. 04. 2012

Čestné prohlášení

Název práce: Vývoj a financování juniorského reprezentačního družstva v orientačních závodech na horských kolech

Jméno a příjmení autora: Michaela Marešová

Osobní číslo: P08000559

Byla jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 26. 04. 2012

.....
Michaela Marešová

Poděkování

Zde bych ráda poděkovala všem, kteří mi při zpracování této práce poskytli svou pomoc. Především chci poděkovat vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Kláře Pochobradské za její trpělivost, ochotu, čas a cenné rady, které mě dovedly k úspěšnému dokončení práce. Dále bych chtěla poděkovat současnému trenérovi juniorské reprezentace Ing. Petru Lukavcovi a ekonomovi Ing. Jiřímu Šubrtovi za podnětné připomínky, informace a konzultace. V neposlední řadě velmi děkuji svým rodičům, kteří mě po celou dobu studia plně podporovali.

Vývoj a financování juniorského reprezentačního družstva v orientačních závodech na horských kolech

Michaela Marešová

BP – 2012

Vedoucí: Mgr. Klára Pochobradská

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá vznikem a vývojem juniorského reprezentačního družstva v orientačních závodech na horských kolech. Jejím cílem je seznámit čtenáře s mladým cyklistickým odvětvím a přiblížit mu jeho podstatu. V praktické části je analyzována ekonomická stránka sportu, kdy jsou představeny možnosti financování juniorského reprezentačního družstva. Závěrečné kapitoly jsou věnovány návrhům na propagaci tohoto sportu. V práci byla také provedena anketa se současnými a bývalými juniorskými reprezentanty a jejich trenérem.

Klíčová slova: juniorské reprezentační družstvo, orientační závody na horských kolech, trenér, vývoj, anketa, sponzorování

Annotation

This paper deals with emergence and development of the junior national team in Mountain bike orienteering. Its aim is to introduce the reader with a new bicycle industry and bring him its essence. In the practical part was analyzed economics of sports where financing options of the junior national team are presented. Final chapters are devoted to creating new proposals to improve financial and promotional team options. The survey was carried with current and former junior members of national team and their coach.

Key words: junior national team, mountain bike orienteering, coach, development, survey, sponsoring

Die Annotation

Diese Arbeit handelt von der Entstehung und der Entwicklung des Orientierungsablaufs des Juniernationalteams im Mountainbiking. Ihr Ziel ist es, den Leser in eine neue Fahrradindustrie einzuführen und ihm das Wesentliche nahe zu bringen. Im praktischen Teil wurde die Wirtschaftlichkeit des Sports analysiert, wo Finanzierungsmöglichkeiten des Juniernationalteams präsentiert werden. Die letzten Kapitel wurden verfasst um neue Anregungen ins Leben zu rufen und um finanzielle und verkaufsfördernde Alternativen des Teams zu verbessern. Die Umfrage wurde mit Hilfe von aktuellen und ehemaligen Juniormitgliedern des Nationalteams und deren Trainer durchgeführt.

Schlüsselwörter: Juniernationalteam, Orientierungsablauf des Mountainbiking, Trainer, Entwicklung, Umfrage, Sponsoring

Obsah

Úvod	10
1 Syntéza poznatků	11
1.1 Historie cyklistiky	11
1.1.1 Vznik jízdního kola	11
1.1.2 Historie jízdy na horském kole	14
1.2 Charakteristika orientačního běhu	15
1.2.1 Co je to MTBO	16
1.2.2 Historie MTBO	16
1.3 Základní pravidla MTBO	19
1.3.1 Kategorie	19
1.3.2 Soutěže	20
1.3.3 Přehled zlatých medailistů z mezinárodních soutěží v MTBO	21
1.4 Vybavení závodníka	23
1.4.1 Buzola	23
1.4.2 Elektronický čip	24
1.4.3 Mapa	24
1.4.4 Horské kolo a mapník	25
1.5 Organizační struktura ČSOS	26
1.6 Organizační struktura MTBO	27
2 Cíle bakalářské práce	29
3 Praktická část	30
3.1 Analýza hospodaření juniorského družstva	30
3.2 Sponzorství ve sportu	30
3.3 Reklama	31
3.4 Státní dotace od MŠMT	32
3.5 SWOT analýza	33
3.6 Příjmy juniorského reprezentačního družstva	35
3.7 Výdaje juniorského reprezentačního družstva	36
3.8 Zhodnocení příjmů a výdajů	37
4 Metodika výzkumu	38
5 Výsledky a diskuze	39

5.1 Průběh vývoje juniorského reprezentačního družstva.....	39
5.2 Vyhodnocení ankety se současnými a bývalými juniorskými reprezentanty	44
5.3 Vyhodnocení ankety s trenérem juniorů	52
5.4 Návrh na propagaci MTBO.....	54
6 Závěr	56
7 Literatura	58
8 Přílohy.....	60
Příloha 1	60
Příloha 2	62

Seznam použitých zkratek a symbolů

ČR	Česká republika
ČSOS	Český svaz orientačních sportů
ČSTV	Český svaz tělesné výchovy
EPJ	Evropský pohár juniorů
LOB	Lyžařský orientační běh
MČR	Mistrovství České republiky
ME	Mistrovství Evropy
JMS	Mistrovství světa juniorů
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MTBO	Orientační závody na horských kolech
MTB	Cyklistika na horském kole
OB	Orientační běh
SP	Světový pohár

Úvod

Téma práce jsem si vybrala na základě mé aktivní dlouholeté působnosti ve všech odvětvích orientačního sportu. Již od útlého věku jsem se prostřednictvím školních závodů seznamovala s orientačním během. Tento sport mě nadchl natolik, že se pro mě stal sportem číslo jedna. Orientační běh souvisí nejen s během, ale také s orientací. Má vliv jak na tělesnou zdatnost sportovce, tak na jeho intelektuální schopnosti.

V této práci si kladu za cíl poskytnout ucelený pohled na utváření a vývoj reprezentačního juniorského družstva v orientačních závodech na horských kolech. Jedná se o mladé cyklistické odvětví, proto vám v této práci mohu přesně přiblížit počáteční činnost družstva reprezentujícího Českou republiku. V prvních kapitolách teoretické části uvádím základní fakta o historii cyklistiky a jízdě na horském kole. Zde se opírám o poznatky získané z Velké knihy cyklistiky. V teoretické části se dále zabývám sportovní tematikou, týkající se základních pojmů orientačního sportu, který zde popisuji. V praktické části se snažím nastítnit přehled financování juniorské reprezentace, podmínky pro získávání grantů od státu a možnosti sponzorství tohoto sportu. Průběh vývoje juniorského reprezentačního družstva se neopírá pouze o fakta, ale také o anketní šetření s bývalými a současnými juniorskými reprezentanty. Průzkum byl zaměřen na spokojenost závodníků s podmínkami a výhodami, které jim jako reprezentantům České republiky byly nebo jsou stále vytvářeny. Dále jsem se reprezentantů tázala na základní údaje z jejich sportovní kariéry a zjišťovala, jaké mají tréninkové návyky. Z této ankety je možné vypožorovat, jak se v průběhu let od založení juniorské reprezentace mění podmínky pro závodníky.

Předpokládám, že práce bude sloužit všem čtenářům, kteří projeví zájem o potencionální investování do reprezentačního družstva juniorů. Ráda bych také touto cestou přispěla k popularizaci tohoto mladého sportu.

1 Syntéza poznatků

V syntéze poznatků je přiblížena teorie týkající se tématu práce. V úvodu bude čtenář seznámen s historií cyklistiky a prvními průkopníky jízdy na horském kole v terénu. Dále jsou uvedena základní fakta o orientačních závodech na horských kolech, která pomohou čtenářům neznalým tohoto sportu si lépe představit jeho podobu a podstatu. V závěrečné části syntézy poznatků je představena organizační struktura Českého svazu orientačních sportů, který se podílí na hladkém průběhu soutěží v České republice.

1.1 Historie cyklistiky

Do historie cyklistiky jsou zahrnuty primární poznatky o objevení jízdního kola jako dopravního prostředku. Dále je zde přiblížen vývoj jízdy na horském kole ve světě a u nás. V této kapitole byly použity poznatky získané z publikace Velká kniha cyklistiky od Pavla Makeše a Lubomíra Krále a z publikace Cyklistika: horská, silniční, rekreační, výkonnostní od Ivana Soulka a Karla Martínka.

1.1.1 Vznik jízdního kola

Vznik jízdního kola se datuje od sumerského období, kdy přibližně roku 4500 př. n. l. byl vynalezen stroj podobající se dnešnímu jízdnímu kolu. V té době se používal hlavně jako součást povozů, které byly taženy zvířecí nebo lidskou silou. Avšak stroj připomínající skutečné jízdní kolo byl vynalezen až okolo roku 1300 př. n. l. Nákresy vynálezu se nacházejí v hrobce egyptského vládce Tutanchamona. Z nákresu lze rozpoznat, že zařízení bylo poháněno odražením nohou od země. Už tehdy se stroj velmi podobal budoucí drezíně Karla Draise. Také malíř Leonardo da Vinci se svými náčrty kol přiblížil jeho dnešní podobě. První, kdo sestrojil dopravní prostředek poháněný lidskou silou, byl v roce 1650 hodinář Johan Hautzche. Dalším vynálezcem byl o století později Francouz Mede de Sivrac, který v roce 1791 sestrojil dřevěný bicykl – celerifu. Tu představovala dvě loukotová kola připevněná v jedné řadě na dřevěném rámu bez možnosti řízení (Kráal a Makeš, 2002; Martínek a Soulek, 2000).

Rozvoj moderní cyklistiky plně začal v 19. Století. Roku 1813 byla sestrojena tzv. Draisina, jejímž konstruktérem byl Němec Karel Friedrich Drais, po kterém dostala i jméno. Tuto drezínu lze nazvat koloběžkou, jelikož neměla žádné

pedály a jezdec, sedě na ní obkročmo, se při jízdě odrážel nohama od země. Významným krokem vpřed bylo pro cyklistiku objevení vulkanizačního procesu, který později umožnil výrobu pneumatik. O objev vulkanizačního procesu se zasloužil americký chemik Charles Goodyear v roce 1839. Od vynálezu drezíny se mechanici snažili vylepšit tento stroj tak, aby se jezdci nemuseli odrážet nohama od země. Řešení přinesla v roce 1855 výroba prvního pedálu. Vynálezcem byl Ernest Michaux, syn pařížského kočárníka. O šest let později se Michauxovi podařilo sestrojít bicykl s pedály upevněnými na předním kole, tzv. mišódku. Vynálezceva novinka se brzy dostala do podvědomí Pařížanů, a tím prudce vzrostl počet zájemců o nový dopravní prostředek. Zatímco v prvním roce čítala objednávka dva kusy, již roku následujícího bylo vyrobeno 150 kusů, přičemž cena jednoho stroje byla 500 zlatých franků. V roce 1868 přišel Michaux s nápadem, jak bicykl ještě více zpopularizovat. Uspořádal vůbec první cyklistický závod na světě. Událost se uskutečnila 30. května 1868 v pařížském parku Saint Cloud. Díky tisku bylo na tento závod přilákáno nejen mnoho závodníků, ale i značně velké publikum. Trať měřící 1200 metrů nejrychleji zvládl a jako první projel cílem mladý Angličan James Moore, přítel Ernesta Michauxe (Král a Makeš 2002; Martínek a Soulek 2000).

Od pařížského závodu zaznamenala cyklistika velkou popularitu ve všech vrstvách společnosti, a mnoho lidí se také tímto sportem začalo živit. Závodilo se v parcích, na dostihových drahách či na prašných silnicích. První velký silniční závod se uskutečnil 7. listopadu 1869, byl to závod na 126 km mezi městy Paříž a Rousen. K závodu tehdy nastoupilo 300 závodníků. Řady příznivců stále narůstaly, tudíž i technický vývoj stroje musel jít kupředu. Posun vpřed byl potřeba učinit v rychlosti jízdy na velocipédu, protože doposud se na nich nedosahovalo velkých rychlostí. Postupem času se průměr předního kola zvětšoval a roku 1870 bylo dílo patentováno jako první oficiální celokovové vysoké kolo s pryžovou obručí v ráfcích. O vynález se zasloužili Britové James Starley a William Hillman. Pokroky v cyklistice daly vzniknout klubům velocipedistů, a tak byla sportovní horečka v Evropě velmi znatelná (Král a Makeš 2002; Martínek a Soulek 2000).

Ani na území dnešní České republiky nebyl v 19. století rozvoj cyklistického sportu pozadu. Roku 1869 se uskutečnil první cyklistický závod na území Rakouska – Uherska, konaný v Brně - Lužánkách. I zde byly vidět některé technické

pokroky. K nimž zcela jistě patří snížení hmotnosti kol způsobené využitím kvalitnějšího materiálu. Důležitými osobami, které se zasloužily o chod cyklistiky v našich zemích, byli bratři Josef a František Kohoutové. Stali se výrobci vysokých kol, a díky nim byla u nás postavena závodní cyklistická dráha (Král a Makeš 2002; Martínek a Soulek 2000).

Přední výrobci kol, zejména v Anglii, měli snahu přijít na trh s bezpečným strojem také pro ženy. Bylo třeba se vypořádat s velikostí kol. Doposud byla kola příliš vysoká, a tím i vratká. Stačila sebemenší překážka, nerovnost či kámen v cestě a jízda skončila pádem. Řešením problému se zdálo být přiblížení velikostí předního a zadního kola. Podařilo se to v roce 1888 Johnu Kempu Starleymu, který sestrojil bicykl Rover s řetězem, ozubenými koly a pedály. Ještě téhož roku továrna Humber v Anglii postavila skutečně nízké kolo. Konstrukce rámu z trubek zůstala v téměř nezměněné podobě až dodnes (Král a Makeš 2002; Martínek a Soulek 2000).

Dalším významným krokem ve vývoji jízdního kola bylo užití pneumatiky plněné vzduchem. Iniciátorem se stal Ir John Boyd Dunlop, který v roce 1890 nahustil pryžové roury vzduchem a namontoval je na ráfky svého kola. Konec 19. století byl obdobím prudkého vývoje ve výrobě kol. Vyráběla se zejména v Anglii, Francii a Německu. V Evropě se pořádaly dlouhé silniční závody. Jízdní kola se začala vyrábět také u nás, a to právě od roku 1875, kdy byla v Chebu založena továrna Premier. Opět se řešila aktuální otázka, jak ještě zrychlit a zajistit bezpečnou jízdu na kole. Na jízdním stroji se v té době nacházela pouze jedna špalíková brzda umístěná na předním kole, a proto se často stávalo, že po rychlém zabrzdění následoval nebezpečný pád přes řídítka. Tento problém pomohla vyřešit jednosměrná volnoběžka, o jejíž vynález se postaral Francouz Meunier kolem roku 1870. Výroba jednotlivých komponent se stále více zdokonalovala. Už v roce 1911 byl navržen první měnič převodů Francouzem Joanny Panellem. Nazýval se Chemineau. Již na počátku 20. století se v oblasti cyklistického sportu objevilo jméno Shozaburo Shimano. Rodinná dynastie Shimano se v cyklistickém světě stala opravdovým pojmem, který dodnes určuje trend v cyklistice. Vylepšování jízdního kola vedlo k výrobě nejrůznějších typů kol, a tím vzniklo mnoho dalších sportovních odvětví cyklistiky. Jedním z nich byla horská kola, která byla objevena mezi 70. a 80. léty 20. století (Král a Makeš 2002; Martínek a Soulek 2000).

Obrázek 1. Historický velocipéd.

(Zdroj: <http://www.velocipedy-telc.cz/historie/historicke-fotografie/#004-jpg>, 27.3. 2012)

1.1.2 Historie jízdy na horském kole

Jízda na horském kole neboli Mountain Bike. Název Mountain Bike pochází od jednoho z prvních představitelů tohoto cyklistického odvětví, Garyho Fishera. Pojmenování se ujalo na celém světě a používá se dodnes. V českém překladu znamená horské kolo, nejčastěji se však setkáme s jeho zkratkou MTB. Jízda na horském kole je dnes velmi rozšířený a populární druh zábavy a sportu na celém světě (Král a Makeš, 2002).

Jeho vznik se datuje rokem 1973 v Kalifornii a za první představitele se považují Joe Breeze a Gary Fisher. Tato dvojice sportovců se vydala na starých kolech s tlustými pneumatikami k hoře Tamalpais nedaleko San Francisca. Po náročném výstupu se oddávali vzrušujícímu a nebezpečnému sjezdu, a tím zahájili éru horské cyklistiky. Konstrukční změny na kolech se začínaly objevovat s příchodem prvních MTB závodů roku 1976. Hrubé zacházení s koly způsobovalo totální destrukce rámců, a právě časté závady přiměly jezdce k tvůrčí činnosti. První, kdo vybavil kolo vícešupňovými převody byl právě Gary Fisher. Dále se zasloužil o umístění řadicích páček na řídítka, což mělo obrovský význam pro snadnější ovládání a řízení kola. V neposlední řadě to byl opět Gary Fisher, kdo nahradil nedostatečně fungující a poruchovou protišlapnou

brzdu za bubnovou, a to na předním i zadním kole. Také J. Breeze, jeden z prvních představitelů MTB, měl svůj podíl na vývoji horského kola. Podařilo se mu sestavit speciální ocelový rám se zvýšenou tuhostí, který byl navíc o celých 5 kg lehčí, než původní stroj Garyho Fishera (Král a Makeš 2002).

Do Československa si cyklisté přivezli první horská kola v roce 1988. První celoodpružené kolo s vidlicí RockShox představila značka Kestrel. Začali se používat karbonové rámy. S prvními nášlapnými systémy silničních pedálů přišli značky Look a Time (Král a Makeš, 2002).

Disciplíny MTB se dělí na sjezdové, do kterých je zařazován *Downhill* neboli sjezd a *Fourcross* a disciplíny rychlostně vytrvalostní, kam zahrnujeme *Cross country* a *Maraton* (Král a Makeš, 2002).¹

1.2 Charakteristika orientačního běhu

Stávající definice Českého svazu orientačních sportů (ČSOS) zní takto: „*Orientační běh (zkratka OB) je moderní sportovní odvětví vytrvalostního charakteru, při němž je nutno se správně a rychle orientovat v neznámém terénu. Při závodě se hledají kontrolní stanoviště (kontroly) ve stanoveném pořadí a v nejkratším možném čase. Cestu mezi kontrolami si každý volí podle vlastní úvahy za pomoci mapy, buzoly a stručného popisu kontrol*“. *O úspěchu v závodě rozhoduje tedy správná orientace a rychlý běh* (Orientační běh, 2002).

Orientační běh je rozvíjející se sportovní disciplína, která je řazena do skupiny *outdoorových* sportů, protože většina orientačních akcí probíhá v přírodě. Je to sport vytrvalostního charakteru, který je vhodnou aktivitou vskutku pro všechny věkové kategorie. Orientační běh má více podob. S mapou v ruce se dá závodit nejen za běhu, ale také na kole a na lyžích. To jsou, ale jen ta nejhlavnější odvětví orientačního běhu, ve skutečnosti jich existuje ještě více. V podstatě se ale jedná o neznámé sportovní disciplíny, které provozuje několik desítek lidí v celé ČR.

---

¹**Downhill** je disciplína, při které závodník sjíždí trať z kopce doplněnou o terénní překážky na celoodpruženém kole.

Fourcross trať je totožná s tratí Downhillu s tím rozdílem, že trať absolvují najednou čtyři jezdci.

Cross country i **Maraton** jsou disciplíny, jejichž trať jsou vedeny v terénu v lese a po loukách, liší se délkami tratí (Král a Makeš, 2002).

Hlavní odvětví orientačního běhu:

- běžecký orientační běh (dále jen OB);
- lyžařský orientační běh (dále jen LOB);
- orientační závody na horských kolech (dále jen MTBO);
- rádiový orientační běh;
- orientační běh pro tělesně postižené.

1.2.1 Co je to MTBO

MTBO patří do rodiny orientačních sportů. Taktéž se jedná o disciplínu vytrvalostního charakteru ovšem s tím rozdílem, že závodník absolvuje trasu závodu v terénu na horském kole. Jeho hlavním úkolem je nalézt v určeném pořadí všechny kontrolní body (kontroly) dané zákresem v mapě v co nejkratším čase. Na místě kontroly se nachází stojan s lampiónem, číslem a elektronickou krabičkou. Ta je nejdůležitější částí stojanu, protože díky ní je zaznamenán průchod závodníka kontrolou. Mapu se zákresem závodní trati dostává každý závodník jednu minutu před startem nebo až po odstartování vlastního závodu. Trasu mezi jednotlivými kontrolami si volí každý závodník sám dle svého uvážení, pouze s využitím speciální mapy pro orientační běh. Krása tohoto sportu tkví v souladu jízdy na horském kole a orientace v neznámém terénu (Koč, 1973).

1.2.2 Historie MTBO

Celé historie orientačních závodů na horském kole, pochopitelně, není delší než existence horského kola. Přesto však nelze zjistit, kdo první přišel na myšlenku spojit jízdu na kole s orientací v terénu podle mapy. Od archiváře Jana Žemlíka je však doloženo, že první závody podobající se orientačním závodům na horských kolech se konaly již v 50. letech 20. století. Šlo o tzv. srazy turistů, na kterých probíhaly cykloorientační závody o čtyřech až pěti kontrolách, většinou vedly po asfaltových a polních cestách. Podoba tohoto sportu byla tedy dnešnímu chápání MTBO zatím značně vzdálená. Během let se tato orientační disciplína příliš nevyvíjela. Přesné důvody lze pouze odhadovat. Možná to byla malá propagace a s tím související nezájem lidí nebo obtížný pohyb na kole terénem. I přes malý zájem turistů a orientačních běžců, se cykloorientační závody konaly dále. Největší zásluhy na nich měly aktivní pořadatelské

oddíly z Brna a Liberce. S podobnou historií cykloorientačních závodů se můžeme setkat například i v nedalekém Německu či Francii. Pouze však ve Velké Británii přerostlo toto mladé odvětví v oficiální sportovní akce. Není ale ověřeno, zda zde existovala písemná pravidla, žebříčky nebo národní mistrovství (Mountain bike orienteering, 2002).

Na sklonku 80. let 20. století se začala objevovat první horská kola na území tehdejšího Československa, což mělo velký vliv na pokrok disciplíny MTBO u nás. Počátkem 90. let 20. století si horská kola začali pořizovat i někteří orientační běžci. Za první uskutečněné závody dnešního pojetí orientačních závodů horských kol se v Československu považuje tehdejší Liga horských kol Vysočiny konaná 3. – 4. listopadu 1990. Závodilo se tedy ve dvou dnech, kdy první den proběhl závod smíšených štafet (zúčastnilo se 13 štafet) a druhý den se jel závod jednotlivců. Od jednoho z prvních závodníků Pavla Pekárka je známo, že další závod v MTBO proběhl při přeboru Fakulty tělesné výchovy a sportu v orientačních disciplínách. V roce 1992 vznikla série závodů, nazvaná Olpran cup. Soutěže probíhaly vždy o víkendu po skončení dopoledního oblastního žebříčku v orientačním běhu. Klub orientačních sportů Nové Město na Moravě uspořádal první neoficiální mistrovství republiky v roce 1993. Pravidlo víkendových závodů, které fungovalo v orientačním běhu, bylo zavedeno i v orientačních závodech na horských kolech. V sobotu se tak jelo MČR ve sprintu a v neděli MČR na klasické trati, dokonce už na speciálně upravené mapě pro MTBO. Vyznavači tohoto mladého sportovního odvětví se snažili přilákat na závody více orientačních běžců, a tak se na populárních pětidenních závodech v OB uskutečnil ukázkový závod na horských kolech s mapou. Koncem roku 1993 byla nová disciplína při valné hromadě oficiálně začleněna do tehdejšího Českého svazu orientačního běhu. Vznikla komise pro MTBO, která začala intenzivně pracovat na založení celostátní soutěže – Českého poháru. Nutno podotknout, že Český pohár existuje dodnes. Dalším úkolem pro nově vytvořenou komisi bylo schválit soutěžní řád s bodovacím systémem soutěží a zpracovat oficiální pravidla. První ročník Českého poháru proběhl úspěšně v roce 1994. Téhož roku byla sestavena neoficiální česká reprezentace, která se již na podzim vydala do Francie na první mezinárodní měření sil v MTBO (Mountain bike orienteering, 2002).

V dalších letech byly úspěšně pořádány domácí závody. Počet jejich účastníků rychle rostl a dostával se přes hranici 200 závodníků. V roce 1996 bylo oficiálně ustanoveno dospělé reprezentační družstvo ČR. Během let se stále pracovalo na zdokonalení podmínek pro pořádání a účast v orientačních závodech na horských kolech, s každým novým rokem přicházely novinky. Roku 1997 bylo poprvé do programu závodů zařazeno MČR štafet a MČR na dlouhé trati. Počet závodníků už narostl natolik, že se komise roku 1998 rozhodla rozdělit mužskou kategorii na elitu a ostatní. Téhož roku také mezinárodní orientační komise International orienteering federation rozhodla o uspořádání Evropského poháru dospělých kategorií. V roce 1999 se uskutečnila první série světového poháru pro dospělé kategorie. Závody se konaly v Rakousku, České republice a Španělsku, kde poblíž Barcelony celá série prvního ročníku SP vyvrcholila. Uplynutím roku 1999 se symbolicky uzavřela jedna etapa vývoje MTBO. Přibližně za 10 let se tato orientační disciplína dokázala od takřka přátelských závodů v úzkém kruhu dopracovat až k seriálu SP. V ČR si získala mnoho příznivců, byla vytvořena pravidla, soutěžní řád a dospělé reprezentační družstvo (Mountain bike orienteering, 2002).

V roce 2002 se uskutečnilo premiérové MS dospělých v MTBO ve Francii. Šampionátu se zúčastnilo 27 zemí a více než 150 závodníků. Českou republiku zastupovalo šest mužů a šest žen. Od roku 2004 se MS dospělých koná každým rokem, stejně tak i ME dospělých od roku 2006. Soutěže juniorských kategorií se na mezinárodním poli objevily poprvé v roce 2006. Tehdy se konal první Evropský pohár juniorských a dorosteneckých kategorií v Polsku. Oficiální utkání juniorů se však konalo až o dva roky později, v roce 2008 taktéž v Polsku. Jednalo se o historicky první MS juniorů v MTBO. Od tohoto roku se šampionát koná každým rokem, stejně tak i EPJ. S prvními juniorskými závody na mezinárodní scéně bylo v ČR sestaveno juniorské reprezentační družstvo.

V ČR se ročně koná přibližně 18 mistrovských a pohárových závodů. Rozrůstají se nejen řady závodníků, ale i MTBO oddílů. Tím se zvyšuje konkurence v jednotlivých kategoriích a pochopitelně i prestiž závodů.

1.3 Základní pravidla MTBO

Jako každý sport i MTBO má určitá pravidla a řád pro bezproblémový průběh soutěží. Jasně stanovená pravidla jsou důležitá pro pořadatele sportovních akcí a také pro samotné závodníky. Pravidla stanovují skutečnosti mající vliv na rozdělení závodníků do věkových a výkonnostních kategorií. Pro pořadatele jsou pravidla rozhodující při určení délky a obtížnosti závodní trati jednotlivých kategorií.

1.3.1 Kategorie

Závodníci jsou na sportovní akci rozděleni do jednotlivých kategorií dle pohlaví, věku a výkonnosti. Mužské kategorie se značí písmenem "H" (hoši – herren), ženské kategorie písmenem "D" (dívky – damen). Po písmenu následuje číslice, která označuje věkové omezení v kategorii. Například v kategorii D17 mohou startovat dívky od 15 – 17 let včetně. U jednotlivců se tedy používá označení kategorií ve formátu Dxx případně Hxx. Pokud je číslice za písmenem menší než 21 označuje nejvyšší povolený věk závodníka v kategorii. V tomto případě se jedná o mládežnické kategorie. Číslice větší než 21 označuje nejnižší povolený věk závodníka v kategorii. V tomto případě se jedná o kategorie veteránské. Kategorie D21 a H21 nejsou věkově omezeny a jsou považovány za hlavní kategorie mužů a žen (Mountain bike orienteering, 2001).

Každá kategorie bývá rozdělena do podkategorií podle obtížnosti. Tu představují písmena A, B, C, D, E. Kdy "E" označuje kategorii *Elite* a je to nejvyšší možná výkonnostní třída v MTBO. Dále je výkonnost kategorií seřazena dle abecedy, tudíž trať "A" bude těžší a delší než trať "B" (Mountain bike orienteering, 2001).

Rozdělení do věkových kategorií:

ženy	D14	D17	D20	D21E	D21A	D21B		D40	D50
muži	H14	H17	H20	H21E	H21A	H21B	H21C	H40	H50

Tabulka 1. Rozdělení do věkových kategorií.

(Zdroj: vlastní)

Závodník může na jedné sportovní události startovat pouze v jednom závodě (v jedné kategorii, resp. podkategorii). Ženy mohou se souhlasem hlavního rozhodčího závodů startovat v mužských kategoriích. Účast ve vypsáních kategoriích může být výkonnostně či jinak omezena. Kritéria omezení účasti ve vypsáních kategoriích musí být uvedena v rozpisu sportovní akce (Mountain bike orienteering, 2001).

1.3.2 Soutěže

Závody v MTBO se dělí podle těchto hledisek.

Podle soutěžícího subjektu:

- **závod jednotlivců** – jednotlivci soutěží nezávisle na sobě;
- **závod štafet** –hromadný start prvních úseků, poté následuje pomyslná předávka mezi jednotlivými členy štafety, štafeta je při MTBO složena zpravidla ze 3 členů.

Podle délky trati:

- **dlouhá trať** - přibližná délka závodu u žen 100 – 120 minut;
u mužů 140 – 180 minut;
- **klasická trať**–přibližná délka závodu u žen 70 – 80 minut;
u mužů 100 – 120 minut;
- **krátká trať**–přibližná délka závodu u žen 35 – 45 minut;
u mužů 40 – 50 minut;
- **sprint**–přibližná délka závodu u žen 15 –20 minut;
u mužů 15 –20 minut;
- **volné pořadí kontrol**–přibližná délka závodu u žen 70 – 80 minut;
u mužů 100 – 120 minut;
- **štafety**–přibližná délka závodu u žen 40 – 50 minut;
u mužů 60 – 70 minut.

Podle časového pořadu:

- **závod jednorázový** –výkon závodníka probíhá v jednom souvislém časovém intervalu;
- **závod etapový** – skládá se z několika etap následujících po sobě v kratším časovém období, které tvoří jeden závod s jedinými celkovými výsledky.

Podle pořadí, ve kterém jsou kontroly absolvovány:

- **závod s pevným pořadím kontrol** - pořadí absolvování kontrol je dáno pořadatelem;
- **závod s volným pořadím kontrol** - závodník si volí absolvování kontrol sám.

Rozdělení soutěží:

- **Soutěže mistrovské:**
  - MČR na dlouhé trati;
  - MČR na klasické;
  - MČR na krátké trati;
  - MČR ve sprintu;
  - MČR ve volném pořadí kontrol;
  - MČR štafet a družstev.

- **Soutěže dlouhodobé:**

- Český pohár

Do Českého poháru je ročně započítáváno přibližně 21 závodů. Zahrnují se i jednotlivá MČR. Z celkového počtu obodovaných závodů se do konečné klasifikace započítává 14 nejlepších dosažených výsledků každého závodníka (Mountain bike orienteering, 2012).

1.3.3 Přehled zlatých medailistů z mezinárodních soutěží v MTBO

První mezinárodní soutěž juniorských kategorií se konala v roce 2006 v Polsku. Jednalo se o Evropský pohár juniorů. Ačkoliv se žádný český závodník nepostavil na nejvyšší stupínek, čeští závodníci si z této sportovní akce odvezli mnoho dalších cenných medailových umístění. V dalších letech vždy alespoň jeden český závodník stanul na stupni nejvyšším, a tedy vybojoval zlatou medaili pro ČR. Výjimkou byl rok 2009, kdy se EPJ nekonal a rok 2011, kdy z finančních důvodů juniorské družstvo na EPJ necestovalo. Přehled zlatých medailistů z mezinárodních soutěží v MTBO v jednotlivých letech je uveden v následujících tabulkách.

<u>Evropský pohár juniorů</u>	
2007 ITÁLIE	
TYP ZÁVODU	JMÉNO ZÁVODNÍKA
SPRINT	Marek Pospíšek
SPRINT	Hana Hančíková
KRÁTKÁ TRAŤ	František Bogar
KRÁTKÁ TRAŤ	Hana Hančíková
DLOUHÁ TRAŤ	Hana Hančíková
ŠTAFETY	František Bogar, Jiří Bobek, Marek Pospíšek
ŠTAFETY	Adéla Štěpánská, Martina Bochenková, Hana Doležalová
2008 LITVA	
SPRINT	Marek Pospíšek
KRÁTKÁ TRAŤ	Marek Pospíšek
DLOUHÁ TRAŤ	František Bogar
2010 POLSKO	
KRÁTKÁ TRAŤ	Vojtěch Stránský
DLOUHÁ TRAŤ	Vojtěch Stránský
ŠTAFETY	Vojtěch Stránský, Martin Tišnovský, Kryštof Bogar
ŠTAFETY	Magdaléne Seifertová, Anežka Pařízková, Marie Březinová

Tabulka 2. Přehled zlatých medailistů v evropském poháru juniorů.

(Zdroj: Orientační sporty, 2011 a vlastní)

<u>Mistrovství světa juniorů</u>	
2008 POLSKO	
SPRINT	František Bogar
KRÁTKÁ TRAŤ	Hana Hančíková
ŠTAFETY	Michaela Marešová, Hana Doležalová, Hana Hančíková
2009 DÁNSKO	
SPRINT	František Bogar
KRÁTKÁ TRAŤ	Marek Pospíšek
2010 PORTUGALSKO	
SPRINT	Marie Březinová
ŠTAFETY	František Bogar, Martin Tišnovský, Vojtěch Stránský
ŠTAFETY	Marie Březinová, Martina Lamichová, Magdaléna Seifertová
2011 ITÁLIE	
SPRINT	Kryštof Bogar
KRÁTKÁ TRAŤ	Kryštof Bogar

Tabulka 3. Přehled zlatých medailistů na mistrovství světa juniorů.

(Zdroj: Orientační sporty, 2011 a vlastní)

1.4 Vybavení závodníka

K úspěšnému absolvování závodu potřebuje každý závodník základní vybavení. Kterým je buzola, mapa, elektronický čip, mapník, horské kolo a přilba.

1.4.1 Buzola

Buzola je vhodnou nikoliv však nezbytnou pomůckou každého orientačního jezdce na horském kole. Slouží k orientaci závodníka, nejčastěji v lese. Podle červené štelky na buzole ukazující na sever si jezdec orientuje svou mapu. Závodníci mají

buzolu většinou připevněnou na mapníku, uloženou v cyklistickém dresu nebo používají hodinky s buzolou.

1.4.2 Elektronický čip

Nepostradatelnou pomůckou každého závodníka je čip. Čip je přibližně 5 cm dlouhé zařízení s celoplastovým povrchem, které uvnitř nese paměťovou kartu. Pro snazší rozpoznání majitele tohoto zařízení slouží identifikační číslo, nalepené na “těle” čipu. Právě díky čipu je zaznamenán průchod závodníka kontrolou a to vsunutím jeho špičky do elektronické krabičky, umístěné na stojanu kontroly. Řádný průchod kontrolou je jezdcí potvrzen přerušovaným zvukovým signálem doplněným o vizuální signál. Pravidla MTBO říkají, že čip musí být pevně připevněn na horském kole. K tomu většina závodníků používá lyžařské navijáky, na které čip připevní izolační páskou. Tento malý snímač lze považovat za velmi moderní a užitečnou pomůcku. Po “vyčtení” čipu v cíli ve vyčítací krabičce, dostává závodník písemný záznam, kde nalezne svůj celkový čas, mezičasy mezi jednotlivými kontrolami, ztrátu na průběžně vedoucího závodníka a své prozatímní umístění.

Obrázek 2. Elektronický čip.

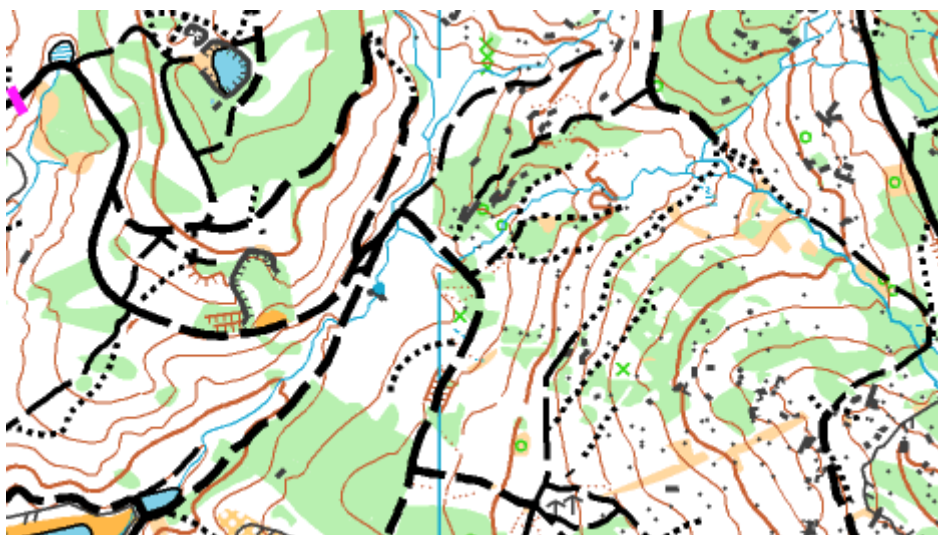
(Zdroj: <http://eshop.jipast.cz/skolni-sport/buzoly/elektronicky-cip-sportident-3080.html>, 27. 3. 2012)

1.4.3 Mapa

Mapa se pro různá odvětví orientačního běhu vytvářela desítky let. K její dnešní podobě vedla složitá cesta. V MTBO používá závodník mapu k volbě postupu mezi jednotlivými kontrolami ve spleti cest a pěšin. Nejčastěji užívanými měřítky pro MTBO

mapy jsou 1: 15 000 nebo 1: 20 000. Dle pravidel pro MTBO, je závodníkovi zakázána volná jízda v terénu na horském kole, jízda je povolena pouze na cestě nebo pěšině. Mimo cesty musí závodník kolo nést minimálně 15 cm nad zemí. Toto pravidlo je důležité z hlediska požadavků na mapu a stavbu tratí. Dále je třeba dbát na to, aby byla mapa čitelná při rychlejší jízdě na kole. Z toho důvodu jsou značky na mapě speciálně upraveny. Například je zvýšena důležitost kvality sjízdnosti cest a jejich velikost (dle speciálního mapového klíče). Některé detaily použité v mapě pro OB se naopak vypouští úplně (kameny, jámy atd.). Na MTBO mapě je tak daleko méně detailů na rozdíl od mapy pro OB (Mountain bike orienteering, 2001)

Obrázek 3. Mapa pro MTBO.

(Zdroj: <http://www.holidaymappers.eu/en/?page=zulakmtbo>, 27. 3. 2012)

1.4.4 Horské kolo a mapník

Každý závodník je povinen mít na hlavě po celý závod řádně připevněnou cyklistickou přilbu. Dále je závodník zodpovědný za bezchybný technický stav svého kola. V průběhu závodu může jezdec měnit na kole pouze součástky, které si veze s sebou. Kritérium, které musí splňovat horské kolo každého závodníka je minimální šířka pneumatik 1,5" (Mountain bike orienteering, 2001).

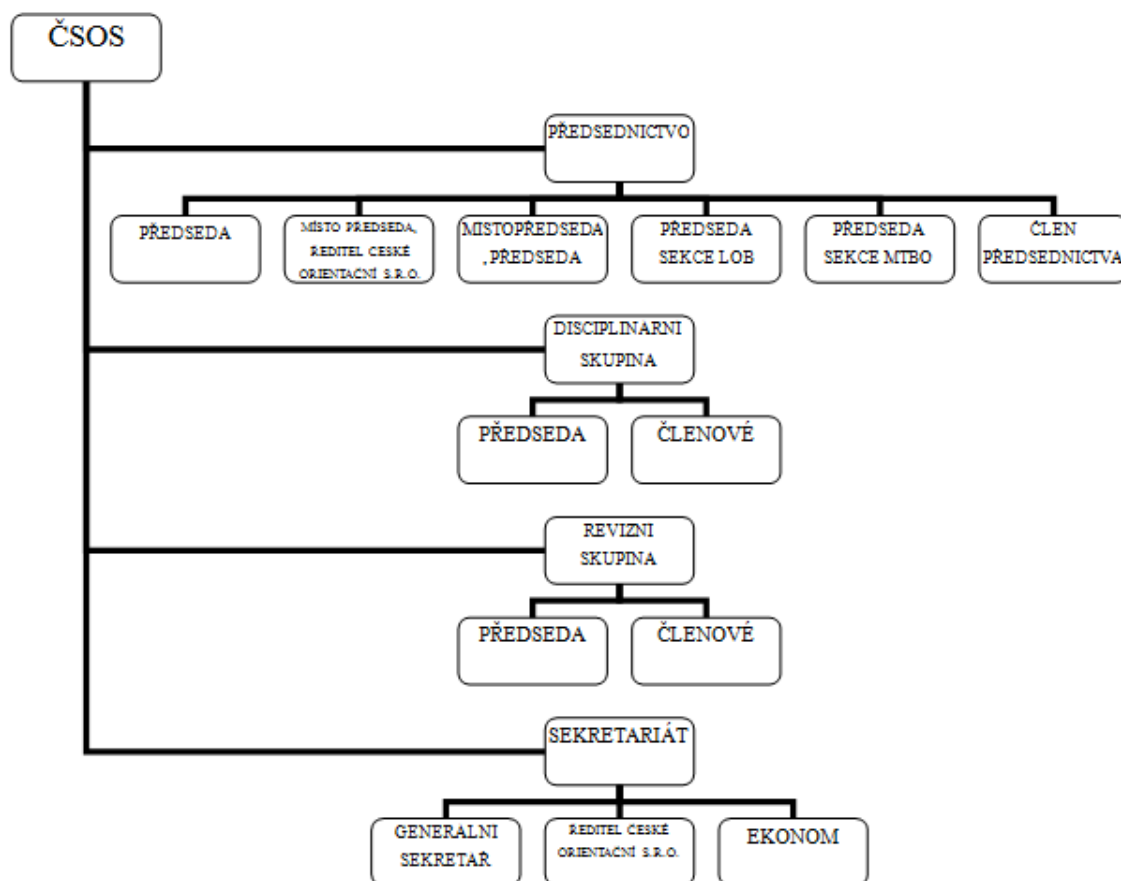
Mapníkem nazýváme jednoduchou konstrukci pro uložení mapy, která je připevněna shora na řídicích. Mapník usnadňuje závodníkovi orientaci podle mapy za jízdy, je otočný a vodotěsný.

1.5 Organizační struktura ČSOS

Český svaz orientačních sportů je samostatná sportovní asociace, jejímž základním znakem je druhovost omezená na jednu skupinu sportů. Má právní subjektivitu a obvykle vystupuje ve vztahu ke klubům, sponzorům a zahraničním partnerům jako samostatný subjekt. Právní subjektivita pro subjekt znamená, že může nabývat práva a povinnosti a vystupovat v právních vztazích pod vlastním jménem. Tyto asociace sdružují sportovní kluby, výjimečně i fyzické osoby (Stanjura a Topinka, 2001)

„Český svaz orientačních sportů je 100% vlastníkem společnosti Česká orientační s.r.o., jejíž služby využívá pro jednání se sponzory Svazu a mezinárodních akcí pořádaných Svazem v ČR. Řídícím orgánem České orientační je předsednictvo ČSOS” (Orientační sporty, 2010).

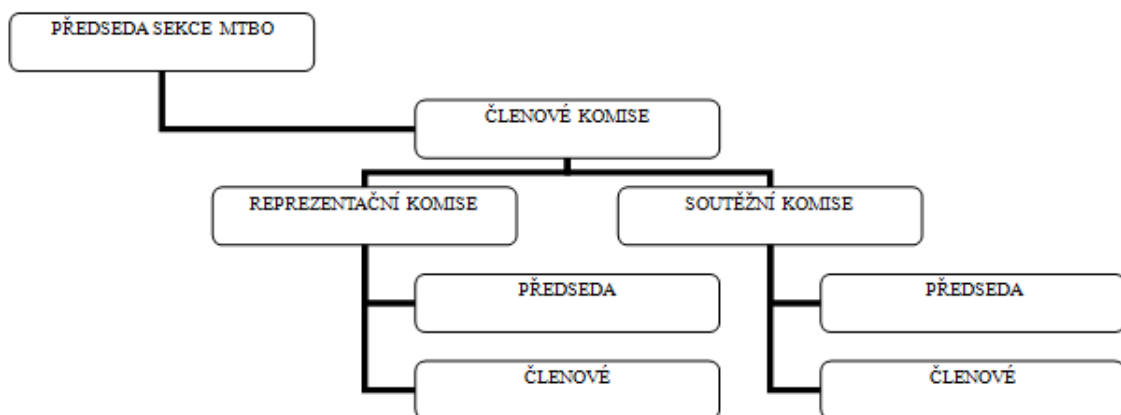
Hlavním úkolem Českého svazu orientačních sportů je dohled nad rozvojem všech orientačních sportů v ČR. Stará se zejména o správnou organizaci soutěží v OB, LOB a MTBO. Vydává jmenný seznam všech věkových reprezentací v OB, LOB a MTBO a také zabezpečuje jejich účast na mezinárodních závodech. Prostřednictvím sportovních center mládeže pečuje o talentovanou mládež. Dále se podílí na pravidlech a metodice pro OB, LOB a MTBO. V neposlední řadě pořádá semináře pro budoucí rozhodčí, trenéry a kartografy orientačních sportů. Nejvyšším orgánem ČSOS je Valná hromada, složená ze zástupců organizačních složek ČSOS delegovaných členy ČSOS, jejíž jednání se koná nejméně jedenkrát za každý kalendářní rok (Orientační sporty, 2010).

Obrázek 4. Organizační schéma ČSOS.

(Zdroj: Orientační sporty, 2010 a vlastní)

1.6 Organizační struktura MTBO

Obrázek 5. Organizační schéma sekce MTBO.

(Zdroj: vlastní)

V rámci sekce MTBO se každoročně konají shromáždění, kde jsou hodnoceny výsledky reprezentací v minulé sezóně. Dále se projednávají plány a cíle pro další sezónu. Dalšími body diskuse je financování, sponzoring, rozvoj MTBO v ČR a pořádání mezinárodních akcí. Všechny návrhy a názory z tohoto shromáždění reprezentuje předseda sekce MTBO na zasedáních pořádaných v rámci celého ČSOS. Členy reprezentační komise MTBO jsou zároveň trenéři reprezentačních družstev. Dva členové soutěžní komise koordinují soutěžní řád, pravidla a termíny závodů.

2 Cíle bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zachycení vývoje a financování juniorského reprezentačního družstva v orientačních závodech na horských kolech.

Dílčí úkoly

- 1.** Analýza vývoje juniorského družstva v orientačních závodech na horských kolech.
- 2.** Uvedení způsobů získávání financí pro činnost družstva a jejich použití.
- 3.** Zjištění informací pomocí ankety s minulými i stávajícími členy juniorské reprezentace v orientačních závodech na horských kolech o jejich spokojenosti s chodem reprezentačních akcí a materiálním zabezpečením.
- 4.** Vytvoření nového návrhu účelné propagace MTBO

3 Praktická část

3.1 Analýza hospodaření juniorského družstva

Tato část práce je zaměřena na teoretickou stránku různých forem zdrojů příjmů, se kterými by mohla juniorská reprezentace hospodařit. Dále je zde uvedena SWOT analýza, která vychází ze současné ekonomické a organizační situace družstva. Na analýzu navazuje text o aktuálních možnostech příjmů pro juniorské družstvo. Z konzultací s juniorským reprezentačním trenérem Ing. Petrem Lukavcem a svazovým ekonomem Ing. Jiřím Šubrtem vyplývá, že výdaje družstva se plně odvíjí od částky, kterou reprezentace obdrží ke své činnosti na danou sezónu.

3.2 Sponzorství ve sportu

Sponzorování je komunikační disciplína, která se stává nedílnou součástí dnešního sportovního světa. Jedná se o poskytnutí dostatečných finančních zdrojů sloužících k zabezpečení sportovních klubů a sportovců. Základním principem sponzorství je vztah mezi hospodářstvím na jedné straně a sportem na straně druhé. Finanční nebo materiální výpomoc je tak sponzorovanému poskytnuta na úkor jeho protislužby určitému sponzorovi (Novotný, 2000).

„Rozhodne-li se někdo pro sponzorování ve sportu, má velké možnosti výběru, od podpory jednotlivých sportovců až po podporu sportovních institucí. Může se zaměřit na pouhé vložení prostředků nebo na kompletní zajištění uspořádání akce. Sponzor, který se zaměří na akci, může si vyhradit pro sebe všechna práva na akci nebo jen některá a pak se dělí s jinými”(Novotný, 2000).

Důvodů, které vedou podniky ke sponzorování je hned několik. Například chtějí zvýšit podvědomí veřejnosti o výrobku, službě nebo názvu podniku. Také se sponzorováním snaží vytvářet dobré jméno ve společnosti a mezi zaměstnanci (Novotný, 2000).

Formy sponzorování:

- sponzorování jednotlivých sportovců;
- sponzorování sportovních týmů;
- sponzorování sportovních akcí;
- sponzorování sportovních klubů (Čáslavová, 2007).

Sponzorský balíček

Sponzorské balíčky obsahují nabídku reklamy na dresu, parkovací místa, možnosti prezentace výrobků partnera na stadionu apod. Jsou vytvářeny, jak pro sportovní akci, tak pro propagaci sportovních klubů. Sponzorské balíčky jsou podle atraktivnosti stupňovitě rozděleny do více skupin. Mluvíme tak o generálním partnerovi, hlavním partnerovi nebo pouze o obyčejném partnerovi. Balíčky musí být písemně zdokumentovány a doloženy určitou cenou (Čáslavová, 2007).

Sponzorská smlouva

Sponzorská smlouva by měla obsahovat určitou formální a obsahovou strukturu. Musí být jasně formulována, aby následně nedošlo k rozporu mezi sponzorem a příjemcem sponzorského daru. Mezi nezbytné údaje, které by měly být ve smlouvě uvedeny patří doba platnosti smlouvy, stanovení odměny, podpis výkonů akce a případné sankce za nedodržení daných podmínek. Smlouva je zpravidla vyhotovena písemně ve dvou stejnopisech pro každou stranu (Čáslavová, 2007).

3.3 Reklama

V dnešní době mluvíme o sportovní reklamě jako o svébytném a dynamicky se rozvíjejícím odvětví. Pojem reklama vymezuje ve své publikaci Věra Čáslavová (2009), „*Reklama je placená forma neosobní prezentace výrobků, služeb nebo myšlenek určitého subjektu (firmy, instituce nebo jiné organizace) prostřednictvím komunikačních médií. Mezi obecná média, kterých reklama využívá, patří zejména televize, rozhlas, denní tisk, časopisy, plakáty a film*” (Čáslavová, 2009)

„*Pojem sportovní reklama je vztahován jednak k reklamě se sportovními motivy, která je prezentuje s využitím obecných komunikačních médií (např. reklama na plakátech sportovního utkání)*” (Čáslavová, 2009).

Druhy sportovní reklamy

Druhy sportovní reklamy lze rozdělit podle toho, která komunikační média ji využívají:

- reklama na dresech a sportovních oděvech;
- reklama na startovních číslech;
- reklama na mantinelu;
- reklama na sportovní nářadí a náčiní;
- reklama na výsledkových tabulích (Čáslavová, 2009).

Funkce reklamy

Reklama plní hned několik funkcí najednou. Jednou z hlavních je informační funkce, jejíž aplikace je důležitá hlavně v počátcích produktu. Informuje nás např. o novém produktu nebo o způsobu užívání. Další funkcí reklamy je funkce přesvědčovací, která si klade za cíl posílit preference o daném zboží a získat si na svou stranu zákazníky konkurenta. Třetí funkcí reklamy je funkcí upomínací. Ta se uplatňuje zejména ve stádiu zralosti produktu a její snahou je připomenout zákazníkovi výrobek nebo službu, kterou už dobře zná (Čáslavová, 2009).

Sportovní reklamu nelze hodnotit stejně jako reklamu v klasických médiích. Jedná se totiž o takový druh reklamy, který nabízí rozličné psychologické vnímání a působení. Tvoří v podstatě pozadí sportovního dění. Lze také konstatovat, že na diváky působí nepřímo a to převážně prostřednictvím televizních sportovních přenosů. Její úloha je především zvyšovat popularitu firmy, loga nebo produktu (Čáslavová, 2009).

3.4 Státní dotace od MŠMT

Státní dotace je finanční prostředek, kterým se stát snaží pokrýt činnost sportovních organizací. Primárním cílem tohoto programu je finanční podpora přípravy reprezentantů juniorských kategorií a jejich účast na vrcholných mezinárodních soutěžích organizovaných mezinárodními sportovními federacemi (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2010).

„Podpora oblasti „Sportovní reprezentace ČR“ vychází ze zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů, a z usnesení vlády ČR č. 718 ze dne 14. července 1999 k Zásadám komplexního zabezpečení státní sportovní reprezentace,

včetně systému výchovy sportovních talentů”(Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2010).

Postup stanovený MŠMT určuje podmínky pro poskytování a čerpání státní dotace podle vyhodnocení úspěšnosti sportovní reprezentace ČR. Dotace se tak sportovním občanským sdružením poskytuje na základě určitých kritérií.

Pro přiznání státní dotace je nutné předložit potřebné podklady:

- žádost o finanční dotaci;
- finanční dotazník, jehož součástí musí být přehled mezinárodních soutěží, kterých se reprezentační družstvo plánuje v nadcházejícím roce zúčastnit;
- jmenný seznam sportovců zařazených v nadcházejícím roce do juniorské reprezentace, který je nutné s čtvrtletní pravidelností aktualizovat (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2010).

3.5 SWOT analýza

Tato analýza byla vytvořena v 60. a 70. letech na Stanfordově univerzitě Albertem Humphreym. SWOT analýza je univerzální technika pro hodnocení silných (Strengths) a slabých (Weaknesses) stránek vnitřního prostředí organizace. Zároveň jsou hodnoceny příležitosti (Opportunities) a hrozby (Threats), které souvisí s vnějším prostředím hodnoceného subjektu. Hodnocení je vždy spojené s určitým projektem nebo záměrem jisté organizace či firmy. Na základě SWOT charakteristik je možné si ujasnit pozici hodnoceného systému. V čem spočívá jeho jedinečnost a síla nebo naopak, co může prospět k posílení jeho slabé stránky. Vzájemným porovnáním těchto faktorů lze získat nové kvalitativní informace. SWOT analýza je nástroj nejčastěji hodnotící nějaký strategický záměr (Burian, Ryglová a Vajčnerová, 2011).

Pomocí SWOT analýzy lze vyjádřit současný stav juniorské reprezentace v MTBO takto:

Silné stránky:

- sportovní úspěchy závodníků na světových a evropských šampionátech;
- materiální zázemí (reprezentanti dostávají komplet cyklistických dresů a reprezentující soupravy);
- dotace od MŠMT a ČSOS;
- pestrý program reprezentačních přípravných akcí;
- konání mnoha MTBO závodů v ČR;
- zkušený a kvalifikovaný vedoucí trenér reprezentace;
- každý reprezentant má možnost využít vytvoření tréninkového plánu od reprezentačního trenéra;
- spolupráce s dospělou reprezentací v MTBO;
- propojenost MTBO jak s orientačním během tak s cyklistikou (přilákání více sportovců).

Slabé stránky:

- méně atraktivní a neznámé sportovní odvětví pro veřejnost;
- neolympijský sport (nedostatečné peněžní prostředky od státu);
- organizační a finanční náročnost provozování MTBO;
- pokles zájmu mládeže o sport;
- malý zájem sponzorů.

Hrozby:

- zranění a nemoci závodníků;
- finanční závislost na dosažených výsledcích závodníků;
- finanční závislost na grantech a dotacích;
- veškerá činnost spojená s vedením a tréninkem družstva závisí na jedné osobě;
- omezenost ze strany vlastníků pozemků pro pořádání závodů.

Příležitosti:

- možnost pro závodníky zúčastnit se soutěží a výcvikových táborů v zahraničí;
- reprezentovat ČR při světových a evropských šampionátech;
- poznávání nových českých a zahraničních sportovců;
- zaměření se a podpora mládeže dorosteneckého věku;
- získání grantu od EU;
- možnost přivýdělku pro závodníky při dosažení výborných výsledků na JMS;
- televizní záznamy ze světových šampionátů;
- možnost propojení aktivit juniorských reprezentací v MTBO a LOB.

3.6 Příjmy juniorského reprezentačního družstva

Tento text byl upraven na základě získaných informací od ekonoma ČSOS Ing. Jiřího Šubrtů.

Od roku 2012 došlo ke změně v systému poskytování státních dotací sportovním organizacím. Konkrétněji nejsou od nového roku peněžní prostředky vedeny přes Český svaz tělesné výchovy, ale jsou přímo v plné výši poskytnuty jednotlivým sportovním svazům. V případě MTBO jsou nejprve peněžní položky ze státní pokladny převedeny do ČSOS, jehož součástí je MTBO. S těmito prostředky již národní svaz hospodáří bez pevně stanovených pravidel dle svého uvážení. ČSOS zpravidla navrhne rozpočet pro jednotlivé sekce (OB, LOB, MTBO), který se později ještě podle finanční situace upravuje. Při tvoření rozpočtu je především zohledňována úspěšnost jednotlivých reprezentací a také počet a místa konání mezinárodních akcí.

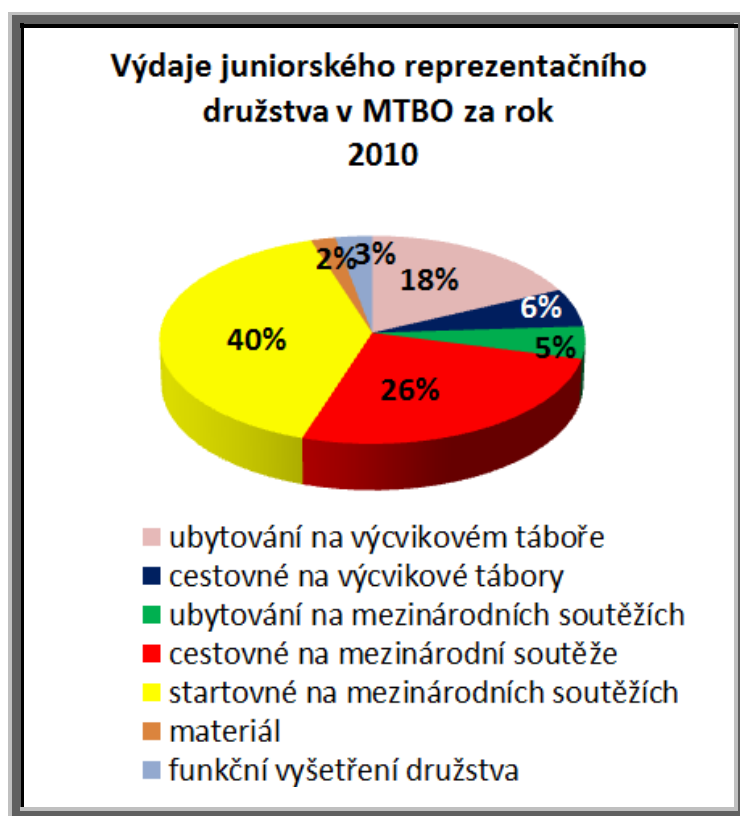
Přidělování státních dotací od MŠMT jednotlivým národním svazům probíhá podle přesně stanovených kritérií. Tok financí do svazu nejvíce ovlivňuje skutečnost, zda financovaný sport patří do skupiny olympijských sportů nebo nikoliv. Dále velikost přidělené dotace ovlivňuje úspěšnost dané reprezentace za poslední tři až čtyři roky (hodnotí se počet umístění do 16. místa při vrcholných soutěžích), úspěšnost reprezentace na poslední vrcholné akci (zohledněny jsou pouze umístění do 8. místa), počet členů v mezinárodní federaci daného sportu a v neposlední řadě se dotace odvíjí od celkového počtu účastníků a zúčastněných zemí na vrcholných akcích. Všechny tyto položky jsou propočítány podle matematických vzorců a na základě jejich výsledků je utvořeno pořadí jednotlivých svazů s nárokem na státní dotaci. Zpravidla je to prvních

60 svazů v pořadí, kteří na daný rok získají od MŠMT státní dotaci sloužící na činnost a přípravu sportovních reprezentací.

3.7 Výdaje juniorského reprezentačního družstva

Výdaje juniorské reprezentace byly zhodnoceny pomocí poskytnutých údajů od současného trenéra juniorského družstva Ing. Petra Lukavce.

Výdaje juniorské reprezentace jsou převážně vynakládány na sportovní činnost družstva. Tím rozumíme náklady na sportovní soustředění, cestovné a startovné. Ostatní náklady jsou používány na provozní činnost reprezentace. V rámci juniorského družstva představují náklady spojené s koupí materiálu a absolvování funkčního vyšetření.

Obrázek 6. Zobrazení výdajů juniorské reprezentace v roce 2010.

(Zdroj: vlastní)

Z grafu je vidět, že největší podíl na výdajích družstva má jednoznačně startovné závodníků na mezinárodních akcích. Také na cestování závodníků na soutěže do zahraničí musí být vyčleněna vysoká částka z rozpočtu. Ostatní položky jsou už celkem vyrovnané.

3.8 Zhodnocení příjmů a výdajů

Text byl zhodnocen na základě konzultace autora práce s ekonomem ČSOS Ing. Jiřím Šubrtem.

Přestože ani jedna z disciplín orientačních sportů se neřadí k olympijským sportům, je v pořadí svazů s nárokem na státní dotaci velmi vysoko. Dokonce se díky úspěšnosti svých reprezentantů na mezinárodní scéně ocitl v pořadí ČSOS výše než mnoho olympijských sportů. Například v roce 2011 dostal ČSOS srovnatelnou státní dotaci s Českým svazem plaveckých sportů. V porovnání s olympijskými sporty, ale jednotlivé reprezentace OB, LOB a MTBO nedisponují velkými sponzorskými, peněžními a materiálními dary. Zatímco většina reprezentací v olympijských sportech financuje svou činnost ze sponzoringu, pro reprezentace v orientačních disciplínách je státní dotace primárním zdrojem pro zabezpečení chodu reprezentačních týmů.

Příjmy juniorského reprezentačního družstva v MTBO tvoří z 90 % státní dotace. Zbylé náklady většinou závodníkům hradí jejich mateřské oddíly nebo je závodníci hradí z vlastních zdrojů. Snahou trenéra juniorského družstva, který má na starost také hospodaření reprezentace, je sestavit plán akcí podle výše přidělené dotace. Stinnou stránkou financování juniorů je finanční podpora od sponzorů. Zatím se nepodařilo získat stabilního sponzora juniorského reprezentačního družstva. Vždy se pouze jednalo o nepravdivé akce pro juniorské reprezentanty, kdy měli možnost koupě materiálu a výživových doplňků za zvýhodněné ceny. Mezi negativa ovlivňující nezájem sponzorů o tento sport patří stále nízká základna závodníků, mládežnické kategorie jsou konkurenčně a početně slabě obsazené. Také je to v současné době stále se zvyšující počet atraktivních závodů, jako jsou cyklo-maratony a různé cyklistické akce konané ve více dnech a spojené s dalšími aktivitami v přírodě. Těchto závodů se oproti MTBO zúčastňuje mnohem více lidí, tudíž i zájem sponzorů o tyto akce je větší.

4 Metodika výzkumu

V Bakalářské práci byl kladen důraz především na získávání informací pomocí konzultací. Dotazy byly směřovány na osoby, které jsou profesionálně spjaty s problematikou, kterou se v práci zabývá. V kapitole o vývoji juniorského družstva v MTBO také autorka čerpala ze svých vlastních zkušeností, které nabyla v období, kdy byla jeho členkou. Téma financování juniorské reprezentace bylo zpracováno na základě konzultací s ekonomem ČSOS Ing. Jiřím Šubrtem. Je to první osoba, která rozděluje přidělenou státní dotaci od MŠMT k ČSOS. Další podnětné informace poskytla anketa, která byla pro srovnání a nastínění vývoje družstva provedena, jak se současnými juniorskými reprezentanty tak s bývalými. Průzkum proběhl pomocí devíti anketních otázek s uzavřenými odpověďmi. Selektce osob do průzkumu byla vytvořena pomocí náhodného výběru losováním všech potenciálních jmen. Dotazování jedinci mohli zvolit vždy pouze jednu z nabízených variant. Dotazováno bylo celkem osm respondentů, kteří působili v reprezentaci mezi lety 2007 – 2010, tudíž v době, kdy byli v juniorském věku. Totožné otázky byly následně položeny stejnému počtu juniorských reprezentantů, kteří jsou zařazeni v družstvu od roku 2011 až do současnosti. Dále je uvedena anketa s trenérem juniorského reprezentačního družstva Petrem Lukavcem. Z ankety s otázkami s otevřenými odpověďmi lze vidět druhý pohled zúčastněné osoby vedoucí juniorské reprezentační družstvo.

5 Výsledky a diskuze

V této části jsou porovnávány jednotlivé etapy vývoje juniorského reprezentačního družstva. Vývoj je zhodnocen na základě poznatků získaných pomocí využití ankety s bývalými a současnými juniorskými reprezentanty v MTBO. Anketa byla také použita pro získání přesných údajů a informací se současným trenérem reprezentace. Dále jsou v textu použity vlastní zkušenosti autorky, které načerpala jako bývalá členka juniorské reprezentace.

Návrh modelu ideální propagace MTBO je zaměřen na nové, doposud nepoužité praktiky, které by přilákaly k tomuto sportu více závodníků.

5.1 Průběh vývoje juniorského reprezentačního družstva

Poznatky k vývoji juniorského reprezentačního družstva byly získány na základě konzultace s bývalým trenérem a zároveň zakladatelem tohoto družstva Ing. Ondřejem Haškem.

Sportovní odvětví MTBO je mladá forma orientačního běhu, tudíž i její organizování nemá dlouhé trvání. Do jedné z jejích organizačních složek se řadí reprezentační družstvo juniorů ČR. Po deseti letech vytváření určitých pravidel a řádů tohoto sportu, začalo selektování výkonnostních a talentovaných sportovců do reprezentačních družstev, jejichž cílem je reprezentování ČR na mezinárodní scéně. V roce 1998 se ve světě začaly konat první mezinárodní závody elitních kategorií, a tak byla pozornost nejprve upřena na výběr závodníků dospělých kategorií.

Postupem času se MTBO dostalo více do povědomí sportovní veřejnosti a závodů se účastnilo více mladých závodníků. S vývojem MTBO soutěží u nás, ale i ve světě, bylo potřeba zavést určitý řád v soutěžích závodníků juniorského věku. Bylo žádoucí, aby mladí závodníci byli systémově vedeni k výkonnostní úrovni už od dospívajícího věku. Pro každé sportovní odvětví je nutné neustále vychovávat mladou generaci závodníků, a tak udržet určitý koloběh, kdy dochází k pravidelnému střídání věkových generací. Ještě před rozhodnutím, než se uskutečnila premiérová mezinárodní soutěže pro závodníky do 20 let, se rozběhl proces výběru závodníků do juniorského reprezentačního družstva ČR. Velkou iniciativu projevil MTBO závodník z Plzně Ondřej Hašek, který se zhostil role vedoucího trenéra družstva juniorů.

První významný mezinárodní závod juniorů se konal společně s premiérovým evropským šampionátem dospělých v roce 2006 v Polsku. Už tehdy se vážně uvažovalo o změně tohoto Evropského poháru po schválení orgány IOF na plnohodnotné mistrovství Evropy juniorů. Také již existovala myšlenka o pořádání světových mládežnických šampionátů. Tím by se MTBO vyrovnalo vyspělejším odvětvím orientačního běhu, a to OB a LOB. Trenér Ondřej Hašek zveřejnil nominační kritéria, na základě kterých provedl nominaci závodníků na Evropský pohár juniorů. V té době nebyla ještě sestavena oficiální juniorská reprezentace, a tak šanci na účast měl opravdu každý, kdo přijel alespoň na jeden z nominačních závodů v MTBO a splňoval příslušné věkové omezení. Na Evropském poháru byly vypsány kategorie D20 a H20. Od podoby kategorií, ve kterých soutěží junioři v ČR, se značně lišily. Kategorie v ČR nebyly zatím podle evropského trendu upraveny, protože nebylo jisté, zda se jedná o jejich konečnou podobu do budoucna. U nás junioři zatím závodili ve věkově široce obsáhlé kategorii od 19 do 39 let. Finanční zajištění akce bylo problematické, jelikož s ní rozpočet Českého svazu orientačního běhu příliš nepočítal. Nakonec byla část nákladů uhrazena z rozpočtu dospělé reprezentace a na ostatních nákladech se musel cestující závodník finančně spolupodílet. Prvního Evropského poháru se zúčastnilo celkem šest juniorů a šest junierek z ČR. Družstvo posbíralo řadu medailových umístění, nejvýraznějších úspěchů dosáhla Martina Tichovská a Jiří Hradil. Oba závodníci již v následujícím roce závodili v dospělé kategorii a dnes patří mezi nejnadějnější závodníky českého MTBO.

V následujícím roce 2007 bylo sestaveno oficiální juniorské družstvo ČR, do něhož bylo zařazeno šest junierek a pět juniorů. Dále byl zveřejněn seznam závodníků mladší generace, jejichž dosahované výsledky byly v průběhu roku sledovány a primárně zohledněny při sestavování družstva na další sezónu. Přislíbem tohoto širšího výběru mladších závodníků bylo jejich motivování do tréninkového procesu. V čele juniorské reprezentace nadále stál šéftrenér Ondřej Hašek. V této druhé sezóně existence družstva se Hašek zasadil o vytvoření určitých pravidel a řádů chodu reprezentačních akcí. Na jaře roku 2007 se konalo první setkání juniorů mimo závodní scénu, a to při výcvikovém táboře v Litomyšli. Tyto akce nadále sloužily především k vzájemnému seznámení se družstva, testování fyzické kondice a mapářské techniky a v neposlední řadě také k seznámení závodníků s programem akcí na celou sezónu. Oproti roku 2006 byly v roce 2007 vytvořeny samostatné juniorské kategorie v ČR, a to

kategorie D20 a H20 po vzoru Evropských soutěží. Naopak se v roce 2007 nepodařilo změnit Evropský pohár juniorů na oficiální mistrovství Evropy juniorů. Tudíž nemohl být mladý tým podpořen finanční dotací, která by pokryla veškeré náklady. Z tohoto důvodu mohl český svaz uhradit v plné výši pouze startovné závodníků, další náklady spojené s dopravou a ubytováním si museli uhradit závodníci sami. Druhého Evropského poháru juniorů v Itálii se zúčastnilo celkem šest juniorek a šest juniorů z ČR. Reprezentanti získali mnoho zlatých evropských medailí. Největší podíl na českém úspěchu měli závodníci Marek Pospíšek, František Bogar a Hana Hančíková, kteří byli velkou perspektivou pro další sezónu, kdy nadále zůstávali v juniorské kategorii.

Sestava juniorského družstva pro sezónu 2008 byla z části obměněna. Do družstva bylo na základě výsledků z předešlé sezóny nominováno pět nových závodníků, z toho tři závodníci přestoupili z dorostenecké kategorie. Celkem družstvo tvořilo sedm juniorek a čtyři juniory. Realizační tým byl rozšířen o dva členy. Novými posilami k šéftrenérovi Ondřeji Haškovi byli asistent reprezentačního družstva Radovan Mach a supervizor reprezentačního družstva, kterým se stal předseda reprezentační komise MTBO Milan Jirásek. Úvodní sraz juniorů pro sezónu 2008 se konal již v prosinci roku 2007 v Horních Mísečkách, kdy poprvé proběhla objemová příprava družstva na lyžích. V následujících měsících se z organizačních důvodů nepodařil uskutečnit další výcvikový tábor, proto bylo dalším společným setkáním juniorů historicky první Juniorské mistrovství světa v MTBO v Polsku. Česká výprava odcestovala na šampionát ve složení šesti juniorek a čtyř juniorů, kteří přivezli první zlaté medaile pro ČR z tohoto světového šampionátu. Celková medailová bilance českého týmu řadí reprezentanty do světové špičky MTBO, velké konkurenty pro ně představují pouze družstva Ruska a Finska. Na podzim téže sezóny se uskutečnil třetí ročník Evropského poháru juniorů v Litvě. Z finančních důvodů se poháru účastnili pouze tři juniorky a tři junioři. Kvůli dvěma velkým mezinárodním akcím, konaným během jedné sezóny, musel být rozpočet družstva rozšířen o finanční prostředky ze seniorského rozpočtu. Poprvé zažádal šéftrenér reprezentace Český svaz orientačního běhu o finanční odměny pro závodníky umístěné do 6. místa na Juniorském mistrovství světa v Polsku. Téhož roku se podařilo také zajistit vytvoření 40minutového dokumentu pro Českou televizi z MS a JMS v Polsku. Znamenalo to velký pokrok vpřed

v propagaci MTBO nejen směrem k potencionálním sponzorům a partnerům, ale také široké veřejnosti a oslovení nových mladých závodníků.

V roce 2009 tvořilo reprezentační družstvo shodně šest juniorek a šest juniorů. Opět došlo k částečné výměně generací u družstva. V realizačním týmu nahradila asistenta reprezentačního družstva Radovana Macha Markéta Jirásková. Šéftrenér reprezentačního družstva začal působit u juniorů již čtvrtou sezónu. V tomto roce se poprvé uskutečnil výcvikový tábor juniorů v zahraničí, a to v Dánsku, v terénech nedaleko centra JMS, které se zde konalo o dva měsíce později. Tréninkový kemp byl pořádán organizátory JMS a jeho cílem byla adaptace závodníků na terény a stavby tratí v Dánsku. Krátce před samotným JMS se uskutečnilo závěrečné setkání týmu v Plzni, kde proběhl závěrečný výcvikový tábor. Velice kvalitní příprava celého týmu se odrazila opět na chvályhodných výsledcích juniorských reprezentantů.

Na konci roku 2009 se juniorská reprezentace musela vypořádat s některými odchody z týmu. Odešli závodníci Marek Pospíšek a František Bogar, kteří po tři sezóny sbírali nejceněnější umístění v juniorských kategoriích. Oba dva již na následující rok přecházeli do dospělé kategorie. Dále to byl šéftrenér Ondřej Hašek, který se rozhodl nepokračovat v roce 2010 ve vedení družstva a odešel z týmu. Komise reprezentace MTBO tak vyhlásila výběrové řízení na nového šéftrenéra juniorské reprezentace. Vítězem konkurzu se stal trenér a závodník MTBO z Jablonce nad Nisou Petr Lukavec.

V následujícím roce 2010, již pod vedením družstva novým trenérem, se opět díky příznivějšímu rozpočtu rozrostl počet akcí, kterých se junioři mohli zúčastnit. V kalendáři reprezentačních akcí se pro mnohé reprezentanty objevila další novinka v podobě zátěžových testů. Testy byly pro celé družstvo povinné, neboť znalost aerobního a anaerobního prahu je potřebnou pomůckou pro kvalitní plánovaný trénink. Na základě doporučení od Mudr. Karla Martínka, u kterého juniorská reprezentace absolvovala zátěžové testy, se junioři vydali na výcvikový tábor do Itálie, jehož hlavním záměrem byla objemová cyklistická příprava. Závěrečný výcvikový tábor v přípravném období junioři absolvovali ve Švédsku při tradičním MTBO kempu s mezinárodní účastí. Vrcholy sezóny měli juniorští závodníci v roce 2010 dva. Nejdříve Evropský pohár juniorů v Polsku a poté Mistrovství světa juniorů v Portugalsku. Na obou šampionátech potvrdili čeští junioři, že jsou právem považováni za jedny z nejlepších závodníků ve světovém měřítku, a získali mnoho skvělých umístění. Dosažením těchto

cenných výsledků si junioři získávají větší finanční prostředky na další sezónu. Na samém konci sezóny se část družstva vydala na přípravný výcvikový tábor do Itálie, kde se mělo konat příští Juniorské mistrovství světa.

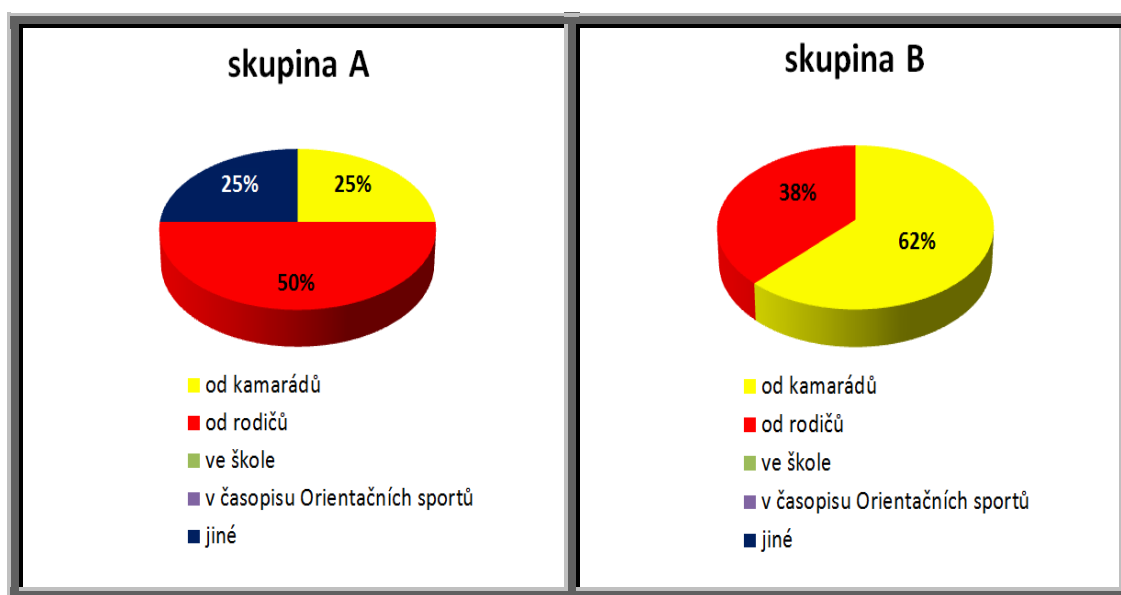
Rok 2011 nepřinesl žádné zásadní změny ve vývoji reprezentačního družstva. Reprezentanti absolvovali podobný program jako v předcházejícím roce 2010.

Obrázek 7. Juniorské reprezentační družstvo na EPJ v Polsku v roce 2010.

(Zdroj: http://www.mtbo.cz/mtbophoto.php?dir=archiv/2010/2010-06-04-gdansk_polsko-leos&pkey=2010-06-03-005.jpg, 27. 3. 2012)

5.2 Vyhodnocení ankety se současnými a bývalými juniorskými reprezentanty

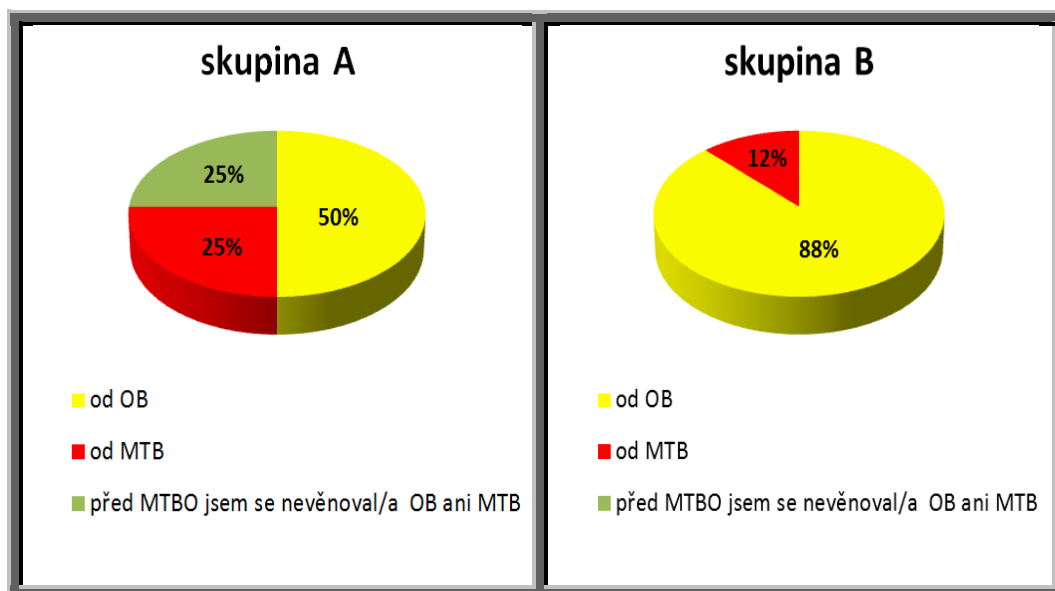
Obrázek 8. Vyhodnocení dotazu týkající se zjištění, odkud se jednotliví juniorští závodníci dozvěděli o MTBO.

(Zdroj: vlastní)

Vysvětlivky: V grafu s názvem skupina A jsou vyhodnoceny odpovědi členů reprezentace v období mezi léty 2007 – 2010. Ve vedlejším grafu s názvem skupina B jsou zanalyzovány odpovědi stávajících členů reprezentace.

V první anketní otázce bylo primárním cílem zjistit, jakým způsobem se juniorští závodníci dověděli o sportovním odvětví MTBO. Výsledky grafu skupiny A ukazují, že půlku dotazovaných přivedly k MTBO jejich rodiče. V době, kdy se tyto závodníci začali sportu věnovat, bylo MTBO stále v procesu vývoje. Mládež měla pouze jednu kategorii a to s širokým věkovým rozsahem od 14 – 18 let. Oddíly, které se věnovaly převážně MTBO bylo velmi málo. Závodníky většinou tvořili orientační běžci, které přilákala rozvíjející se další odvětví orientačního běhu.

U grafu skupiny B je vidět, že více jak půlka dotazovaných se začala věnovat MTBO díky svým kamarádům. Zde je nutno zmínit určitou propojenost mezi OB, MTBO a LOB. Mnoho sportovců se aktivně věnuje všem třem hlavním odvětvím orientačního běhu a kolikrát i na reprezentační úrovni. V soupiskách závodníků jednotlivých reprezentací lze tedy najít stejná jména.

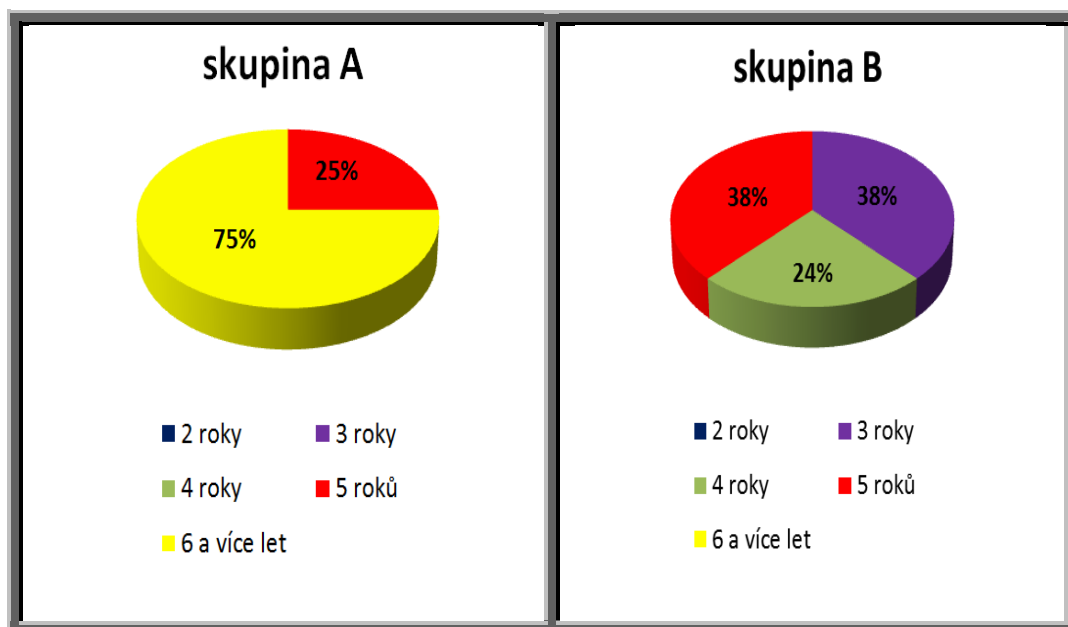

Obrázek 9. Průzkum původního sportovního zaměření jednotlivých reprezentantů.

(Zdroj: vlastní)

Vysvětlivky: V grafu s názvem skupina A jsou vyhodnoceny odpovědi členů reprezentace v období mezi léty 2007 – 2010. Ve vedlejším grafu s názvem skupina B jsou zanalyzovány odpovědi stávajících členů reprezentace.

Z výsledků obou grafů je zřejmé, že nejpočetnější zastoupení v juniorském družstvu vždycky měli a pravděpodobně i v budoucnosti budou mít orientační běžci. Zatímco v počátcích utváření reprezentace bylo zastoupení juniorů z jiných sportovních odvětví pestřejší, v současnosti tato vize zcela vymizela. Na základě poznatků z předchozího odstavce týkající se příznivé propagace MTBO lze konstatovat, že utěšitelnou bilanci má propagace vzhledem k mladým orientačním běžcům, nikoliv však k mladým cyklistům na horském a silničním kole. Pro MTBO by však bylo velmi přínosné přilákat více MTB závodníků a to až na úroveň reprezentace. Za zajímavou koncepci propagace MTBO považuji prezentaci map s tratěmi a postupy vítězů na MTB maratonech a cross country závodech.

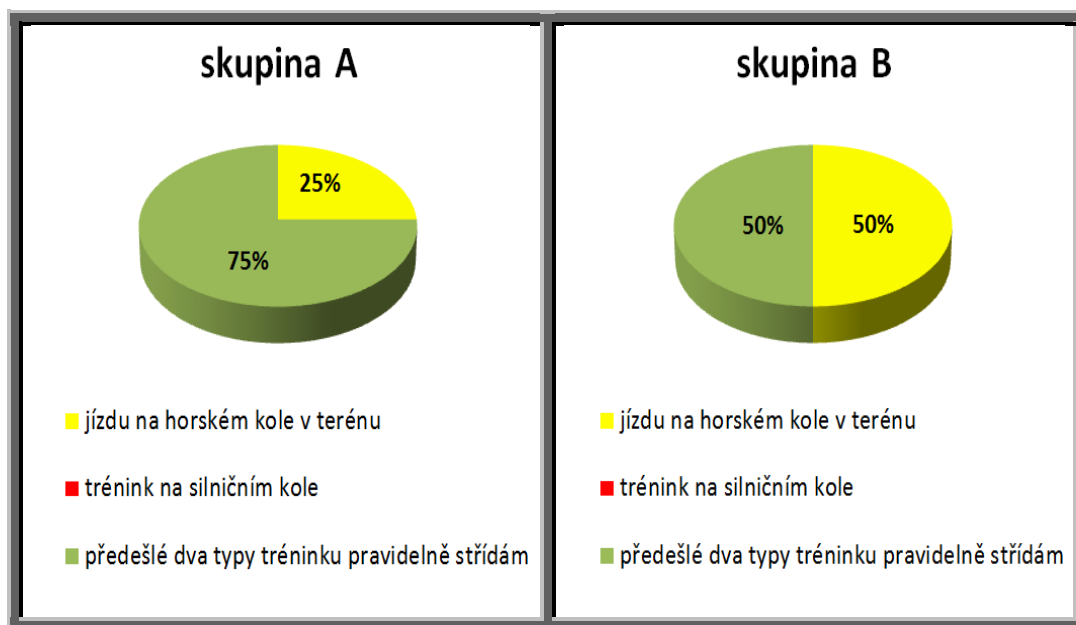

Obrázek 10. Průzkum délky trvání závodní činnosti v MTBO jednotlivých reprezentantů.

(Zdroj: vlastní)

Vysvětlivky: V grafu s názvem skupina A jsou vyhodnoceny odpovědi členů reprezentace v období mezi léty 2007 – 2010. Ve vedlejším grafu s názvem skupina B jsou zanalyzovány odpovědi stávajících členů reprezentace.

Z grafů lze vyčíst, že se téměř všichni závodníci věnují MTBO dlouhou dobu v závislosti na to, jakou má krátkou historii. Na jednu stranu to může vypovídat o stejnorodosti družstva, kdy se po dobu 3 a více let v družstvu objevují stále stejná jména. Oproti tomu to svědčí o dlouhodobé výkonnosti a pýli závodníků.

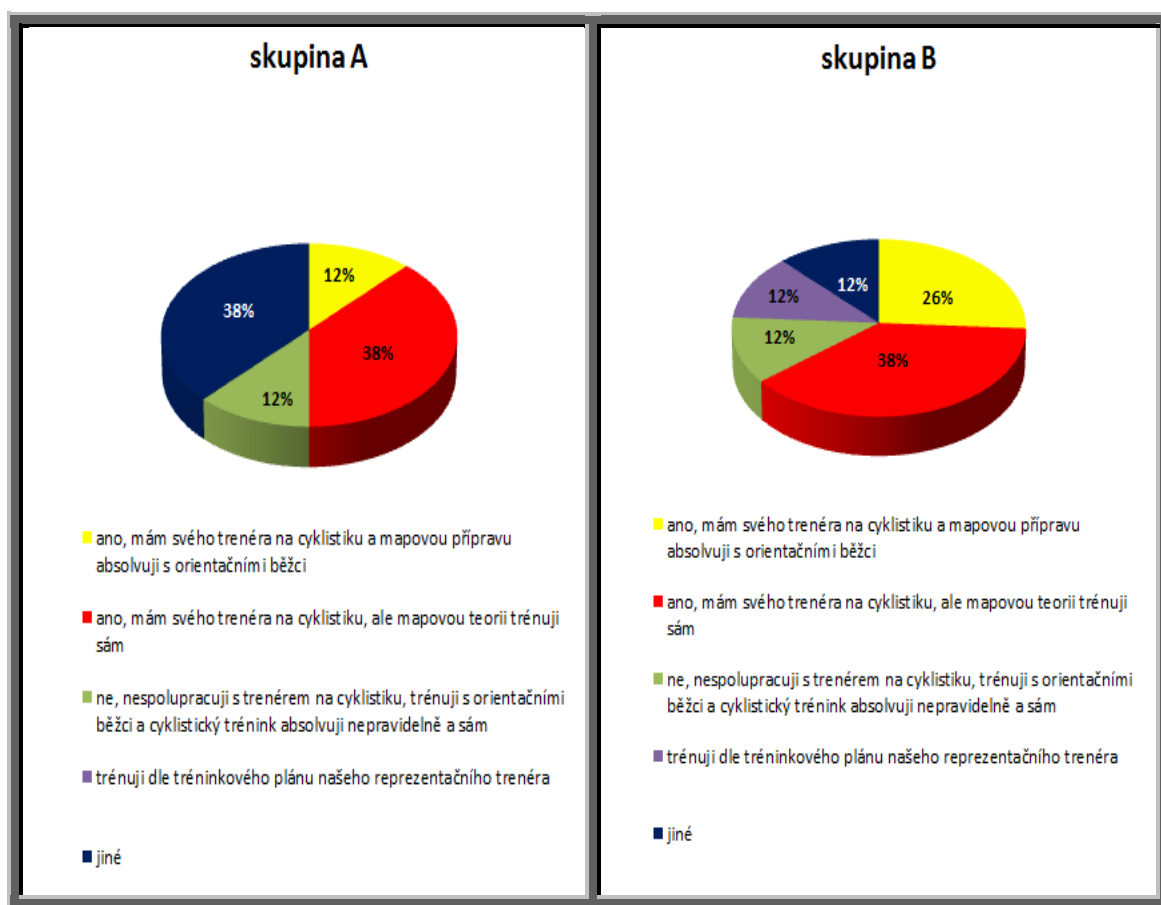

Obrázek 11. Typové zaměření tréninkového procesu jednotlivých reprezentantů.

(Zdroj: vlastní)

Vysvětlivky: V grafu s názvem skupina A jsou vyhodnoceny odpovědi členů reprezentace v období mezi léty 2007 – 2010. Ve vedlejším grafu s názvem skupina B jsou zanalyzovány odpovědi stávajících členů reprezentace.

Z výsledků obou grafů je zřejmé, že si někteří závodníci neosvojili tréninkovou jednotku na silničním kole. Přitom pro výkonnostní růst je potřebné najezdit mnoho kilometrů právě na silničním kole. Jedním z hlavních faktorů negativně ovlivňující nedostatečnou cyklistickou přípravu je finanční náročnost pořízení silničního kola. I přesto se již třetím rokem daří většině juniorů absolvovat společně cyklistickou přípravu v Itálii.

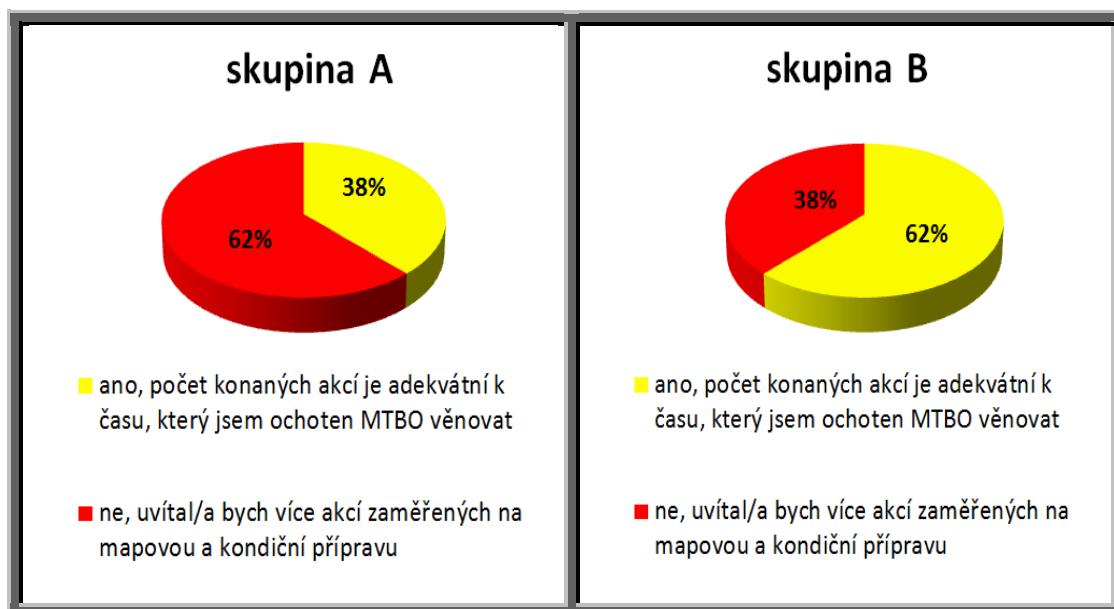
Obrázek 12. Analýza dotazování jednotlivých závodníků na koordinování jejich tréninkového procesu.

(Zdroj: vlastní)

Vysvětlivky: V grafu s názvem skupina A jsou vyhodnoceny odpovědi členů reprezentace v období mezi léty 2007 – 2010. Ve vedlejším grafu s názvem skupina B jsou analyzovány odpovědi stávajících členů reprezentace.

Na obou grafech vidíme různorodé varianty odpovědí jednotlivých reprezentantů. To svědčí o různých praktikách tréninkového procesu každého závodníka. Nedá se říci, že většina závodníků trénuje podle podobného systému v rámci cyklistického a mapového tréninku.

Obrázek 13. Míra spokojenosti juniorů s ročním plánem reprezentačního družstva.

(Zdroj: vlastní)

Výsvětlivky: V grafu s názvem skupina A jsou vyhodnoceny odpovědi členů reprezentace v období mezi léty 2007 – 2010. Ve vedlejším grafu s názvem skupina B jsou zanalyzovány odpovědi stávajících členů reprezentace.

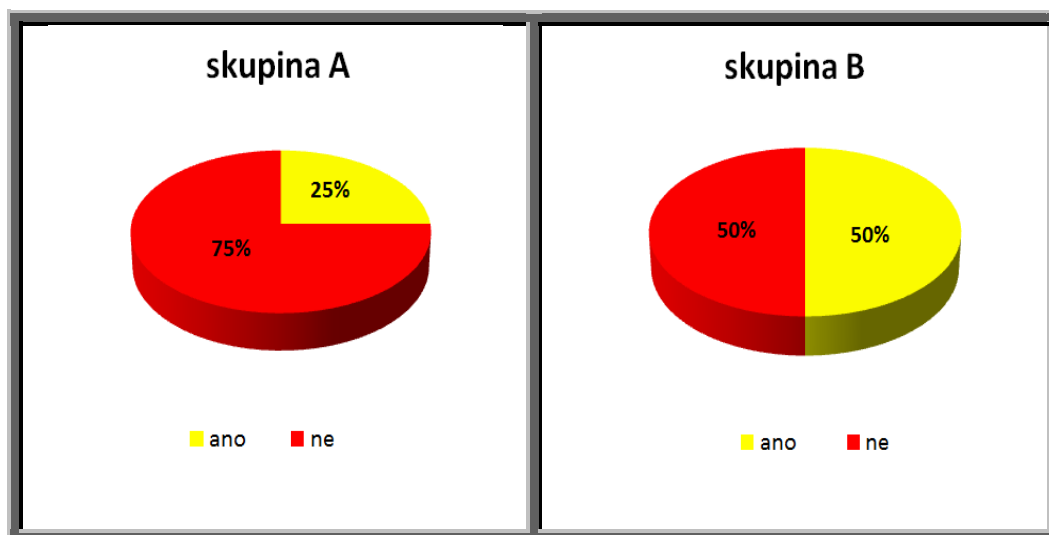
Informace z grafů vypovídají o příznivém vývoji podmínek a možností, které jsou reprezentantům poskytovány. Je zřejmé, že v období vzniku družstva byly možnosti přípravy značně omezené z finančního a organizačního hlediska. V tom případě lze pochopit nesouhlasné názory skupiny A. Naopak z odpovědí skupiny B je znatelné zlepšení týkající se spokojenosti s počtem a programem reprezentačních akcí.

Obrázek 14. Průzkum spokojenosti jednotlivých závodníků s podmínkami a výhodami při působení v reprezentačním družstvu. Zájem závodníků o vysokohorskou přípravu. (Zdroj: vlastní)

Vysvětlivky: V grafu s názvem skupina A jsou vyhodnoceny odpovědi členů reprezentace v období mezi léty 2007 – 2010. Ve vedlejším grafu s názvem skupina B jsou zanalyzovány odpovědi stávajících členů reprezentace.

Z porovnání výsledků obou grafů lze vyčíst pokles zájmu závodníků o vysokohorskou přípravu. Zatímco většina bývalých juniorských závodníků shledávala absolvování vysokohorské přípravy za nezbytně nutné, souhlasné i nesouhlasné názory současných juniorů jsou početně vyrovnané. Jelikož se jedná o finančně náročnou záležitost, nemůže být prozatím tento projekt uskutečněn. Vysokohorskou přípravu si vzhledem k vyššímu rozpočtu může dovolit pouze dospělá reprezentace v MTBO. Juniorský trenér se alespoň snaží každoročně uvolnit část finančních prostředků z rozpočtu juniorského družstva, která pokryje účast dvou nejlepších juniorů na vysokohorské přípravě společně s dospělými reprezentanty.

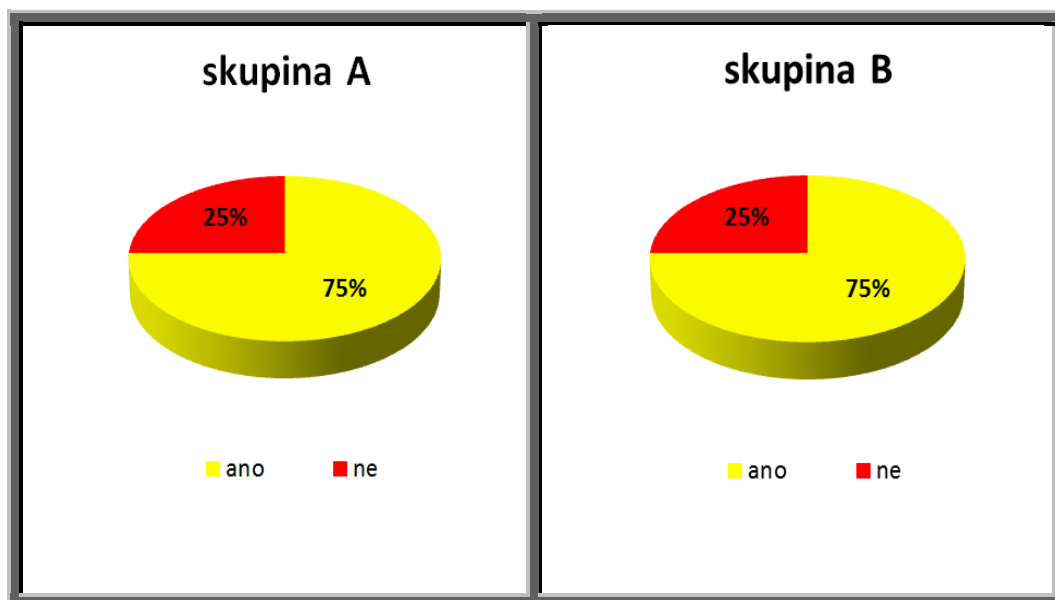

Obrázek 15. Průzkum spokojenosti jednotlivých závodníků s podmínkami a výhodami při působení v reprezentačním družstvu. Zájem závodníků o využívání služeb fyzioterapeuta při mezinárodních akcích.

(Zdroj: vlastní)

Vysvětlivky: V grafu s názvem skupina A jsou vyhodnoceny odpovědi členů reprezentace v období mezi léty 2007 – 2010. Ve vedlejším grafu s názvem skupina B jsou zanalyzovány odpovědi stávajících členů reprezentace.

U grafu skupiny A je zřejmé, že většina závodníků v počátku nevyžadovala "nadstandardní" podmínky zahrnující působení fyzioterapeuta u družstva. S postupným zlepšením podmínek pro sportovce působící v reprezentaci se mění názory na jejich potřeby. Ve skupině B se již polovina závodníků připojila k potřebě vlastního fyzioterapeuta u týmu. Juniorský tým zatím nemůže z finančních důvodů cestovat na evropské a světové soutěže s vlastním fyzioterapeutem. Přesto lze mladou generaci závodníků uspokojit s jistým kompromisem. Mladí závodníci mají možnost využívat služby fyzioterapeuta české dospělé reprezentace na každých závodech, které se paralelně konají se závody dospělých kategorií.

Obrázek 16. Průzkum spokojenosti jednotlivých závodníků s podmínkami a výhodami při působení v reprezentačním družstvu. Náзор závodníků na finanční krytí reprezentačních akcí.

(Zdroj: vlastní)

Vysvětlivky: V grafu s názvem skupina A jsou vyhodnoceny odpovědi členů reprezentace v období mezi léty 2007 – 2010. Ve vedlejším grafu s názvem skupina B jsou zanalyzovány odpovědi stávajících členů reprezentace.

Z grafů lze poznat, že obě skupiny reprezentantů jsou převážně spokojené s poskytováním finančních příspěvků na reprezentační akce. U skupiny A i B projeví vždy shodně pouze dva závodníci svůj nesouhlas. Z kladných odpovědí převážné většiny závodníků je patrný uspokojující finanční stav družstva.

5.3 Vyhodnocení ankety s trenérem juniorů

První otázka byla zaměřena na názor trenéra na propagaci MTBO směrem k mládeži. Dle jeho slov se propagace vyvíjí správnou cestou. Ing. Petr Lukavec začíná u družstva již třetí sezónu a říká, že pokrok ve zviditelnění MTBO je kladně znát na příchodu nových tváří do reprezentace. Za jednu z přínosných propagací považuje webové stránky www.mtbo.cz. Zde se pravidelně objevují reportáže a fotky z reprezentačních akcí. Každý má tedy možnost sledovat, co reprezentace dělá, kam jezdí a jak trénuje. Jeden z účelů uveřejnění těchto informací je motivace potencionálních závodníků k účasti na závodech v MTBO. Dalším pozitivem v propagaci MTBO k široké

veřejnosti jsou nepochybně televizní záznamy, které pořizuje Česká televize na juniorských světových šampionátech. Tato spolupráce funguje již čtyři roky. Navzdory mnoha příznivým okolnostem k přínosu nových nadějí do MTBO, trenér ví o problémech, které se daří eliminovat méně. V ČR je stále málo oddílů, které se MTBO věnují. Tím je myšleno organizování tréninků a náborových akcí, ale také doprava mládeže na závody. Takže ačkoliv by se mládež MTBO věnovat chtěla, ne všude najde ideální podmínky.

Dále byla zjišťována trenérova spokojenost s aktuálním počtem juniorů a juniorek ve družstvu, kteří jsou konkurenceschopný na světových soutěžích. S výkonnostní úrovní juniorského družstva je trenér velice spokojen. Jak chlapci, tak i dívky pravidelně získávají na světových juniorských šampionátech mnoho medailí. Juniorští reprezentanti jsou tak výborní ve světovém měřítku, hrozbu ale představuje výkonnostní mezera mezi juniorskými reprezentanty a nereprezentanty. Z toho vyplývá, že reprezentace nemá žádnou zálohu, ze které by bylo možné brát a doplňovat závodníky. Této situaci by se juniorský trenér do budoucna rád vyvaroval.

Otázka, zda se trenérovi MTBO lépe spolupracuje s cyklisty bez orientačních zkušeností nebo s orientačními běžci bez cyklistické minulosti, byla vysvětlena takto: *„Šance na přeučení cyklisty v MTBO závodníka nebo přeučení orientačního běžce na cyklistu jsou vcelku vyrovnané, pokud se na tom pracuje od dorosteneckého věku. V juniorském věku lze také pracovat na přeučení, ale už je obtížnější odstranit nedostatky a vypracovat se na reprezentační úroveň. Obě změny mají svá úskalí. Přeučení běžci se musejí nejdříve naučit pořádně jezdit na kole a klást důraz na cyklistickou objemovou přípravu. Pro některé je to velká překážka, nedokáží se srovnat s odlišným pohybem a pak neuplatní svoji fyzickou kondici, kterou mají. Také je pro ně nutné si uvědomit, že svou cyklistickou výkonnost získají pravidelným cyklistickým tréninkem a ne během. Naproti tomu přeučení cyklisté se musejí naučit pracovat s mapou a s tím souvisí i nutná změna tempa. To může představovat přítěž pro cyklisty, kteří jsou zvyklí jet po celou dobu závodu naplno. V MTBO je však potřeba přizpůsobit rychlost jízdy na kole mapové obtížnosti trati”.*

Poslední otázka byla směřována na kalendář a program juniorské reprezentace, zda-li musí být omezen z finančních důvodů. Program je odvíjen od financí a do jisté

míry je i jimi limitován. Přesto Ing. Petr Lukavec považuje současné finanční možnosti družstva za dostačující a zároveň přiznává, že by na tom finanční stránka mohla být daleko hůře v porovnání s jinými státy. I tak si některé reprezentační akce musí hradit reprezentanti víceméně sami nebo se jich mohou účastnit pouze vybraní závodníci. V současnosti družstvo nemá k dispozici tolik finančních prostředků, aby se reprezentačních akcí účastnili všichni členové družstva a všem bylo poskytnuto plné finanční hrazení.

5.4 Návrh na propagaci MTBO

Návrh na propagaci MTBO by byl především zaměřen k mládeži. Pro budoucnost sportu je žádoucí přilákat k MTBO právě mladé závodníky, jejichž kategorie jsou stále nejslaběji obsazovány. Vhodné by bylo vytvořit takovou propagaci, kterou by tento sport zaujal celou rodinu.

MTBO kempy

Jeden z návrhu na propagaci by mohlo být uspořádání MTBO kempu pro širokou veřejnost ve víkendové až týdenní délce. Na samotné akci by byli účastníci rozděleni do skupin podle věku a výkonnostní úrovně. Cyklisti by se pod vedením zkušených MTBO závodníků věnovali především technice jízdy na horském kole v terénu a jízdě podle mapy. Hlavní snahou lektorů by bylo odstranění chyb a slabin sportovců a zároveň by nechyběla jejich názorná ukázka, jak správně a efektivně ovládat horské kolo. V programu kempu by se čas věnoval také výuce orientace a práci s orientační mapou. Nechyběly by teoretické přednášky týkající se tréninku, výživy, regenerace a údržby kola. Pro zpestření by se uskutečnila beseda s pozvanými českými reprezentanty v MTBO. Na závěr kempu by proběhl testovací závod, který by prověřil nabyté zkušenosti účastníků během kempu.

Dny orientace na kole v přírodě

Další z možností propagace MTBO by se mohl stát projekt Dny orientace na kole v přírodě po vzoru již probíhajícího programu Dny orientace v přírodě. Cílem tohoto projektu je seznámit mládež a sportovní veřejnost s orientačním během. Snahou je navázat spolupráci se školami a učiteli, kterým nabízí výuku orientace a topografie

v podobě cvičných závodů. Akce se většinou konají na lehce dostupných místech v okolí škol, lesoparků a sportovních areálů. Tratě jsou postaveny s ohledem na věk a zkušenosti účastníků na krátké vzdálenosti. Slouží hlavně pro seznámení školáků a široké veřejnosti s tímto sportem. Na pořádání akcí se podílejí oddíly a kluby orientačního běhu z celé ČR. Vytvoření stejného programu pouze se zaměřením na MTBO by jistě mělo kladný vliv na zviditelnění a přilákání mladých talentů do MTBO oddílů.

6 Závěr

Cílem práce bylo přiblížit čtenáři ucelený přehled o juniorském reprezentačním družstvu v orientačních závodech na horských kolech (MTBO). Před samotným tématem týkajícím se vývoje juniorské reprezentace, je v teoretické části popsána historie objevu jízdního kola. Poté je text směřován k vývoji jízdy na horském kole, jak ve světě, tak v ČR. Další kapitoly jsou již věnovány sportu MTBO. Nejprve je přiblížen smysl tohoto sportu, kde závodník využívá nejen své fyzické schopnosti, ale také schopnosti intelektuální.

V práci byla také popsána finanční stránka družstva. Po zjištění finančních možností juniorského reprezentačního družstva by bylo do dalších let přínosné najít stabilního sponzora. Za vhodné řešení situace považuji určení osoby nebo skupiny osob, která by oslovila větší množství potencionálních sponzorů a jako protislužbu nabídla firmě zajímavé zviditelnění jejich značky. Pro reprezentační družstvo ČR se nabízí mnoho možností pro umístění a zviditelnění značky dané firmy. Může to být na reprezentační dresy a soupravy, pomocí samolepek na horská kola, dále pomocí umístění reklamy na webové stránky juniorského reprezentačního družstva nebo reklama v časopise orientačních sportů. Také lze využít sponzoringu pro jednotlivé závodníky. Protislužba od sponzorovaného sportovce firmě může zahrnovat zapůjčení medailí a fotografií úspěšného závodníka do prodejny specializované na horská kola a cyklistické potřeby. O peněžní pomoc jednotlivým závodníkům je také možné požádat na krajských úřadech. Za sportovce podává žádost o finanční podporu jejich mateřský oddíl spadající do příslušného kraje, který poskytuje reprezentujícím sportovcům grant na přípravu talentovaných sportovců.

Praktická část je již zaměřena na juniorskou reprezentaci v MTBO, na vznik a průběh vývoje družstva a na možnosti financování jeho činnosti. K porovnání jednotlivých etap vývoje družstva byla použita anketní šetření s bývalými a současnými juniorskými reprezentanty a s jejich současným trenérem. Výsledkem bylo zjištění, že od vzniku juniorské reprezentace se mládež začíná věnovat MTBO nejdříve až kolem 14-15 let. Je to dáno nejen obtížností zvládnutí pohybu na horském kole v terénu, ale také malou znalostí tohoto dynamického odvětví.

Dílním úkolem bylo vytvořit návrh na propagaci MTBO. V práci jsou uvedeny dva reálné modely propagace, jejichž účelem by mělo být efektivní zviditelnění sportu

směrem k sportovní veřejnosti. I přesto na základě konzultací s osobami věnujícími se funkcím v řízení MTBO v ČR usuzuji, že zájem o tento sport v ČR každým rokem stoupá. Také z výsledků ankety s bývalými a současnými juniorskými reprezentanty vyplývá příznivý vývoj ve stoupající kvalitě podmínek a možností pro juniorské reprezentanty. Pro chod reprezentace, dosažené výsledky a spokojenost týmu přispívá příznivá finanční situace, kdy se družstvo opírá o dostatečně velké finanční dotace od státu.

7 Literatura

ČÁSLAVOVÁ, Eva. *Management a marketing sportu*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2009. 228 s. ISBN 978-80-7376-150-9.

ČÁSLAVOVÁ, Eva. *Management v tělesné výchově a sportu (vybrané kapitoly)*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2007. 51 s. ISBN 978-80-246-0050-5.

KOČ, Břetislav. *Škola orientačního běhu*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1973. 167 s.

MAKEŠ, Pavel a KRÁL, Lubomír. *Velká kniha cyklistiky*. Praha: Computer Press, 2002. 142 s. ISBN 80-7226-815-5.

Ministerstvo, školství, mládeže a tělovýchovy [online]. Zásady P-1_2011_www.docx. 2010 [cit. 20. 3. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.msmt.cz/file/13040>>.

Mountain bike orienteering [online]. Historie MTBO do r. 1999. 2002 [cit. 16. 1. 2012]. Dostupné z WWW: <http://mtbo.cz/view.php?cislocclanku=2002121701&fb_source=message>.

Mountain bike orienteering [online]. Pravidla pro závody v MTBO. 2001 [cit. 16. 1. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.mtbo.cz/showpage.php?name=pravidla>>.

Mountain bike orienteering [online]. Soutěžní řád MTBO. 2001 [cit. 16. 1. 2012]. Dostupné z WWW: http://www.mtbo.cz/archiv/2012/Soutezni_rad_MTBO_2012.pdf>.

Mountain bike orienteering [online]. Prováděcí předpisy k soutěžím ČSOS v MTBO 2012. 2012 [cit. 25. 2. 2012]. Dostupné z WWW: <http://www.mtbo.cz/archiv/2012/Provadeci_pokyny_MTBO_2012.pdf>.

NOVOTNÝ, Jiří. *Ekonomika sportu*. 1. vyd. Praha: ISV, 2000. 263 s. ISBN 80-85866-68-4.

Orientační běh [online]. Abc orientačního běhu. 2002 [cit. 1. 3. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.orientacnibeh.cz/csob/cojeob.php>>.

Orientační sporty [online]. Přehled medailí ze světových a evropských šampionátů. aktualizace 27. 9. 2011 [cit. 25. 2. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.orientacnisporty.cz/cz/prehled-medaili/#MEMTBO>>.

Orientační sporty [online]. Organizační struktura ČSOS. 2010 [cit. 25. 2. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.orientacnisporty.cz/cz/organizacni-struktura/>>.

Orientační sporty [online]. Vizitka Českého svazu orientačních sportů. 2010 [cit. 19. 2. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.orientacnisporty.cz/cz/vizitka/>>.

RYGLOVÁ, Kateřina, BURIAN, Michal a VAJČNEROVÁ, Ida. *Cestovní ruch-podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 216 s. ISBN 978-80-247-4039-3.

SOULEK, Ivan a MARTINEK, Karel. *Cyklistika: horská, silniční, rekreační, výkonnostní*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2000. 111 s. ISBN 80-7169-951-9.

TOPINKA, Jiří a STANJURA, Jan. *Občanská sdružení ve sportu-právní, účetní a daňové problémy*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2001. 264 s. ISBN 80-7033-223-9.

8 Přílohy

Příloha 1

Anketa k bakalářské práci: Vývoj a financování juniorského reprezentačního družstva v MTBO

Anketa s uzavřenými otázkami je určena pro bývalé a současné juniorské reprezentanty ČR v MTBO.

---

1) Jak jsem se dozvěděl/a o MTBO ? *

- od kamarádů
- od rodičů
- ve škole
- v časopisu Orientačních sportů
- jiné

2) K MTBO jsem přešel/a ? *

- od OB
- od MTB
- před MTBO jsem se nevěnoval/a OB ani MTB

3) Jak dlouho se MTBO věnujete ? *

- 2 roky
- 3 roky
- 4 roky
- 5 roků
- 6 a více let

4) Jaký typ tréninku více preferujete ? *

- jízdu na horském kole v terénu
- trénink na silničním kole
- předešlé dva typy tréninku pravidelně střídám

5) Máte svého trenéra přes cyklistiku ? *

- ano, mám svého trenéra na cyklistiku a mapovou přípravu absolvuji s orientačními běžci
- ano, mám svého trenéra na cyklistiku, ale mapovou teorii trénuji sám
- ne, nespolupracuji s žádným trenérem na cyklistiku, trénuji s orientačními běžci a cyklistický trénink absolvuji nepravidelně a sám
- trénuji dle tréninkového plánu našeho reprezentačního trenéra
- jiné

6) Vyhovuje Vám kalendář reprezentačních akcí jedné sezóny ? (počet) *

- ano, počet konaných akcí je adekvátní k času, který jsem ochoten MTBO věnovat
- ne, uvítal/a bych více akcí zaměřených na mapovou a kondiční přípravu

7) Chybí Vám v programu reprezentace vysokohorská příprava ? *

- ano, myslím si, že vysokohorská příprava je pro výkonnostní sportovce důležitá
- ne, neshledávám ji za nezbytně nutnou

8) Pociťujete při mezinárodních akcích absenci fyzioterapeuta v juniorském týmu ? *

- ano
- ne

9) Jste spokojeni s finančním hrazením reprezentačních akcí ? *

- ano
- ne

Příloha 2

Anketa k bakalářské práci: Vývoj a financování juniorského reprezentačního družstva v MTBO

Anketa s otevřenými otázkami je určena pro trenéra juniorské reprezentace v MTBO.

- 1) Jaký je Váš pohled na propagaci MTBO směrem k mládeži ?
- 2) Jste spokojen s aktuálním počtem českých juniorů a juniorek, kteří jsou schopní konkurovat svým soupeřům při mezinárodních soutěžích ?
- 3) Je pro Vás lehčí spolupráce s cyklisty bez orientačních zkušeností nebo s orientačními běžci bez cyklistické minulosti ?
- 4) Musíte omezovat počet reprezentačních akcí v kalendáři juniorské reprezentace z nedostatku finančních prostředků ?